

2009 gruodžio 15

Nr. 23 / 335

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI POPIEŽIUS MENININKAMS: GROŽIS – KELIAS DIEVOP	2
---	---

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE HUGONĄ IR RIČARDĄ IŠ ŠV. VIKTORO ABATIJOS	4
APIE VILHELMAŲ IŠ SEN TJERI	6

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	8
Apaštališkasis nuncijus arkiv. L. Bonazzi lankėsi Kaišiadorių vyskupijoje	9
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	10
Lietuvos vyrų vienuolių vyresniųjų konferencijos posėdis	12
Paminėtos vysk. A. Vaičiaus mirties metinės	13
Pašiaušės jėzuitų kolegijos jubiliejus	14
Mokslinė konferencija „Padarykite mano mokiniais visų tautų žmones“	15
Mirė kunigas Krizantas Juknevičius SDB (1917–2009)	16

Homilijos

NAUJAS GIMIMAS Kristaus Gimimas (Kalėdos)	17
KLUSNUMAS NAZARETE Šventoji Šeima (C)	18
JĖZAUS MOTINA Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja	19

Straipsniai

Kardinolas Joseph Ratzinger ŽMOGAUS SUKŪRIMAS	20
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Airijos vyskupų atsiprašymas	23
Žinia migrantų dienos proga	24

Papilio g. 5
44275 Kaunas, Lietuva
Telefonai: (37) 32 38 53, 32 27 58
Telefaksas (37) 32 38 53
El. paštas lkbic@lcn.lt
www.baznycioszinios.lt

Benediktas XVI

Popiežius menininkams: grožis – kelias Dievop

*Kalba per susitikimą su pasaulio menininkais
2009 m. lapkričio 21 d. Siksto koplyčioje*

Gerbiami kardinolai!
Broliai vyskupai ir kunigai!
Garbingieji menininkai!
Ponai ir ponios!

Kupinas didelio džiaugsmo sveikinu jus šioje šventiškoje vietoje, turtingoje meno ir istorijos. Nuoširdžiai sveikinu kiekvieną ir dėkoju, kad atsiliepėte į mano kvietimą. Šiuo susitikimu norėčiau išreikšti ir atnaujinti Bažnyčios draugystę su menų pasauliu, draugystę, ilgainiui sutvirtėjusią, nes krikščionybė nuo pradžios suvokė meno vertę ir išmintingai naudojosi įvairiomis kalbomis savo nekintamai žiniai apie išganymą perteikti. Kad ši draugystė būtų tikra ir vaisinga, atitinkanti laiko dvasią ir atsižvelgianti į socialines bei kultūrinės situacijas bei aplinkas, ją būtina nepaliaujamai skatinti ir palaikyti. Tai ir yra šio mūsų susitikimo priežastis. Nuoširdžiai dėkoju Popiežiškosios kultūros tarybos ir Popiežiškosios bažnytinio kultūros paveldo komisijos prezidentui kardinolui Gianfranco Ravasi ir jo bendradarbiams už šio susitikimo skatinimą bei rengimą, taip pat už draugiškus žodžius. Sveikinu čia dalyvaujančius kardinolus, kunigus ir garbingus asmenis. Už indėlį į susitikimą taip pat dėkoju Siksto koplyčios chorui. Pagrindiniai šio susitikimo veikėjai esate jūs, brangūs ir iškilūs menininkai iš įvairiausių šalių, kultūrų ir religijų, kai kurie galbūt nuo religijos atitolę, tačiau trokštantys gyvai bendrauti su Katalikų Bažnyčia ir egzistencijos horizonto neapriboti vien materialybe, ankšta ir lėkšta vizija. Jūs atstovaujate įvairialypiam meno pasauliui, ir per jus norėčiau pakviesti į draugystę, dialogą ir bendradarbiavimą visus menininkus.

Šį momentą lydi kai kurios reikšmingos aplinkybės. Mūsų nime mano garbingojo pirmtako, Dievo tarno Jono Pauliaus II *Laiško menininkams* dešimtąsias metines. Didžiojo 2000-ųjų metų jubiliejaus išvakarėse popiežius, kuris pats buvo menininkas, pirmąkart tiesiai menininkams parašė laišką, išsiskiriantį ir popiežiškojo dokumento iškilmingumu, ir draugišku pokalbio tonu – pokalbio tarp tų, kurie, kaip rašoma pačioje pradžioje, aistringai ieško naujų grožio „epifanijų“. Prieš 25 metus tas pats popiežius palaimintuoju paskelbė Fra Angeliko, tobulos tikėjimo ir meno darnos pavyzdį. Taip pat pamenu, kad

čia, šioje vietoje, prieš 45 metus, 1964-ųjų gegužės 7-ąją, popiežiui Pauliui VI pabrėžtinai pageidaujant patvirtinti Bažnyčios ir meno draugystę, įvyko istorinis įvykis. Popiežiaus žodžiai, pasakyti ta proga, ir šiandien tebeai di po Siksto koplyčios skliautais ir tebejaudina mūsų širdis ir protus. „Mums reikia jūsų, – sakė jis tada. – Mūsų tarnybai reikia jūsų bendradarbiavimo. Juk, kaip žinote, mūsų tarnyba yra skelbti bei daryti prieinamą ir suprantamą, net jaudinantį dvasios pasaulį, neregimybės, nenusakomybės, Dievo pasaulį. Čia jūs esate tikri meistrai. Jūsų užduotis, misija ir meno esmė yra paimti iš dvasinio dangaus jo lobius ir įvilkti juos į žodžius, spalvas, pavidalus, padaryti juos prieinamus“ (*Insegnamenti* II, [1964], 313). Kaip labai Paulius VI vertino menininkus, byloja jo drąsūs posakiai. „Jei nebūtų jūsų pagalbos, – tęsė jis, – mūsų tarnyba imtų strigti ir darytis neuztiktinta, ir prireiktų ypatingų pastangų, taip sakant, padaryti ją menišką, negana to, net pranašišką. Siekiant intuityvaus grožio lyrinės raiškos galios, kunigystę būtina derinti su menu“ (ten pat, 314). Šia proga Paulius VI išipareigojo „iš naujo steigti draugystę tarp Bažnyčios ir menininkų“, pakviesdamas menininkus irgi prisiimti panašų išipareigojimą, rimtai bei objektyviai ištirti sutrikusio santykio priežastis ir asmeniškai imtis iniciatyvos drąsiai ir aistringai eiti nauju ir glaudesniu abipusio pažinimo bei dialogo keliu siekiant meno autentiško „atgimimo“ naujojo humanizmo kontekste.

Šis istorinis susitikimas, kaip minėjau, įvyko čia, šioje tikėjimo ir žmogaus kūrybiškumo šventovėje. Neatsitiktinai susirinkome šioje vietoje, itin brangioje dėl savo architektūros bei simbolinio turinio ir, žinoma, dėl nepakartojamą ją darančių freskų, pradedant Perudžino ir Botičelio, Džirlandajo ir Kozimo Roselio, Lukos Sinjorelio ir kitų šedevrais ir baigiant *Pasakojimo apie sukūrimą* ir *Paskutinio teismo* scenomis, nutapytomis Mikelandželo Buonaročio, padovanojusio vieną iš nepaprastiausių visoje meno istorijoje kūrinių. Čia dažnai nuskambėdavo visuotinė muzikos kalba, sukurta genijaus didžiųjų muzikų, savo meną paskyrusių liturgijos tarnybai, kad dvasiai būtų padėta kopti Dievop. Siksto koplyčia taip pat kupina gyvos istorijos, nes čia vyksta iškilmingi ir rimti įvykiai, ženklinantys Bažnyčios ir žmonijos istoriją. Kaip žinote, čia Kardinolų kolegija renka popiežių. Čia ir aš baimindamasis ir kartu visiškai pasitikėdamas Viešpačiu išgyvenau neužmirštamą savo išrinkimo apaštalo Petro įpėdiniu akimirka.

Brangūs bičiuliai, leiskime šiems freskoms šiandien prabilti į mus ir priartinti mus prie galutinio žmonijos istorijos tikslo. *Paskutinis teismas*, kurį matote už mano nugaros, primena mums, kad žmonijos istorija yra judėjimas ir kopimas, nenumaldomas stiebimasis pilnatvės, žmogiškosios laimės, dabartį pranokstančio, nors kartu

ją ir persmelkiančio, horizonto link. Tačiau dramatiškai išraiškingai ši freska mums taip pat parodo galutinio žmogaus žlugimo pavojų, gresiantį žmonijai, jei leisis būti suvedžiojama blogio galių. Iš freskos sklinda garsus pranašiškas balsas, įspėjantis vengti blogio ir bet kurios neteisingumo formos. Tikintiesiems prisikėlęs Kristus yra kelias, tiesa ir gyvenimas. Tiems, kurie juo, kupini tikėjimo, seka, jis yra vartai į Dievo regėjimą „veidas į veidą“ – tą beribės, pilnatviškos ir galutinės laimės šaltinį. Tad Mikelandželas mūsų žvilgsniui pateikia Alfa ir Omega, istorijos pradžią ir pabaigą, kviesdamas eiti gyvenimo keliu džiugiai, drąsiai ir pilniems vilties. Dramatiškas Mikelandželo paveikslo su visomis spalvomis ir formomis grožis virsta vilties skelbimu, galingu kvietimu pakelti akis į galutinį horizontą. Artimas grožio ir vilties ryšys buvo pagrindinis popiežiaus Pauliaus VI jaudinančios žinios menininkams Vatikano II Susirinkimo pabaigoje 1965 m. gruodžio 8 d. turinys: „Jums visiems, – iškilmingai pareiškė jis, – Susirinkimo Bažnyčia mūsų balsu skelbia: jei esate tikrojo meno draugai, tai esate ir mūsų draugai“ (*Enchiridion Vaticanum*, 1, p. 305). Jis dar pridūrė: „Šiam pasauliui, kuriame gyvename, kad nenugrimztų į nevilį, reikia grožio. Grožis, kaip ir tiesa, pradžiugina žmogaus širdį, tai – brangus vaisius, nepavaldu laiko dilinimui, vienijantis kartas bei įgalinantis jas bendrauti žavėjimusi. Ir visa tai vyksta jūsų rankų dėka... Neužmirškite, kad esate grožio šiame pasaulyje sergėtojai“ (ten pat).

Deja, mūsų laikas paženklintas ne tik neigiamų reiškinių socialinėje bei ūkinėje srityje, bet ir vilties nykimo bei pasitikėjimo tarp žmonių stygiaus; todėl daugėja nusiminimo, agresyvumo ir neviltilies ženklų. Pasauliui, kuriame gyvename, gresia pavojus būti neatpažįstamai iškreiptam, nes žmogus, užuot puoselėjęs grožį, ne visada elgiasi protingai ir be sąžinės graužaties išnaudoja išteklius nedaugelio gerovės labui, taip niokodamas gamtos stebuklus. Kas gi kitas gali mums vėl suteikti polėkio ir pasitikėjimo, kas kitas gali žmogaus dvasią padrašinti surasti savo kelią, pakelti akis į horizontą, svajoti apie jo pašaukimo vertą gyvenimą, jei ne grožis? Brangūs bičiuliai, būdami menininkai, puikiai žinote, kad grožio patyrimas – tikro grožio, o ne efemeriško ir paviršutiniško – ieškant prasmės bei laimės nėra koks nors priedas ar šalutinis dalykas. Grožio patyrimas nenutolina nuo tikrovės, bet, priešingai, veda į tiesioginį susitikimą su kasdiene mūsų gyvenimo tikrove. Jis tikrovę išlaisvina iš tamsos, perkeičia ir daro spindinčią bei gražią.

Pagrindinė tikrojo grožio užduotis, kaip pabrėžia Platonas, yra žmogų išganingai sukresti, paskatinti išeiti iš savęs, išplėsti iš nusiminimo bei įpratimo prie kasdienybės, netgi priversti jį kentėti, perverti kaip strėlę ir pažadinti, iš naujo atveriant širdies ir dvasios akis,

suteikiant jam sparnus ir patraukiant aukštyn. Dostojevskio žodžiai, kuriuos dabar norėčiau pacituoti, drąsūs ir paradoksaliūs, tačiau kartu verčiantys susimąstyti: „Žmonija gali gyventi be mokslo, gali gyventi be duonos, tačiau negali gyventi be grožio, nes tada nieko nebebūtų galima padaryti pasauliui. Čia glūdi visa paslaptis, čia glūdi visa istorija.“ Tapytojas George'as Braques'as taip pratęsia šią mintį: „Menas turi neduoti ramybės, tuo tarpu mokslas ramina.“ Grožis trikdo, tačiau per tai primena mums galutinę paskirtį, gražina į kelią, pripildo naujos vilties, suteikia drąsos iki galo išgyventi nepakartojamą egzistencijos dovaną. Grožio ieškojimas, apie kurį čia kalbu, savaime suprantama, nėra bėgimas į iracionalybę ar į gryną estetizmą.

Pernelyg dažnai grožis, kuris mums skleidžiamas, būna iliuzinis ir apgaulingas, paviršutiniškas ir apakinantis, net apsvaiginantis ir, užuot, ištraukdamas žmogų iš jo paties bei keldamas aukštyn, atvėręs jam tikrosios laisvės horizontus, užsklendžia jį savyje, paversdamas dar didesniu vergu, neturinčiu nei vilties, nei džiaugsmo. Tai gundantis, tačiau veidmainingas grožis, žadinantis geismą, galios, turto ir valdžios troškimą, prisiimdamas nešvankybės, ribų peržengimo ar provokacijos dėl jos pačios pavidalą, toks grožis greitai virsta savo priešingybe. Tuo tarpu autentiškas grožis atveria žmogaus širdį ilgesiui, giliam troškimui pažinti, mylėti, artintis prie kitų, tiesti ranką Kitam, tam, kuris mus pranoksta. Leisdami grožiui mus giliai sujaudinti, sužeisti, atverti mums akis, iš naujo atrasime regėjimo džiaugsmą ir suvoksiame gilią savo egzistencijos reikšmę, Slėpinį, kurio dalis esame ir iš kurio galime semtis pilnatvės, laimės, karšto noro kasdien įsipareigoti. Šiuo atžvilgiu popiežius Jonas Paulius II savo Laiške menininkams cituoja šiuos lenkų poeto Cypriano Norwido žodžius: „Grožio paskirtis – uždegti mus darbui, o darbo – pakelti“ (3). Toliau jis priduria: „Kaip grožio paieška, kasdienybę pranokstančios vaizduotės vaisius menas savo prigimtimi yra savotiškas kreipimasis į slėpinį. Net ir tirdami tamsiausias sielos gelmes ar labiausiai sukrečiančius blogio aspektus, menininkai tam tikra prasme tampa visuotinio troškimo būti išganytiems balsu“ (10). Baigdamas jis konstatuoja: „Grožis yra raktas į slėpinį ir nuoroda į amžinybę“ (16).

Šios ištaros akina mūsų apmastymuose žengti dar vieną žingsnį. Grožis – tiek kosmoso bei gamtos, tiek ir išreikštas meno kūriniais – gebėdamas atverti ir išplėsti žmogaus sąmonės horizontus, kreipti anapus žmogaus, parodyti Begalybės bedugnę, gali būti kelias į Transcendenciją, galutinį Slėpinį, į Dievą. Imdamasis didžiųjų mūsų egzistencijos klausimų, pamatinių temų, iš kurių išplaukia gyvenimo prasmė, visų formų menas gali įgyti religinį matmenį ir virsti gilaus vidinio apmąstymo ir dvasingumo keliu. Šį tikėjimo ir menininko kelių

artumą, dermę liudija nesuskaičiuojami meno kūriniai, pagrįsti personažais, istorijomis ir simboliais, paimtais iš neišmatuojamo „įvaizdžių“ paveldo, plačiausiaja šio žodžio prasme, Biblijos, Šventojo Rašto. Didieji Biblijos pasakojimai, temos, įvaizdžiai ir palyginimai kiekvienoje meno srityje įkvėpė begales šedevrų, lygiai kaip ir kiekvienos kartos tikinčiųjų širdis prakalbindavo per amatininkų dirbinius bei liaudies meną, kurie yra ne mažiau iškalbingi ir jaudinantys.

Tad galima kalbėti apie *via pulchritudinis*, grožio kelią, kuris yra ir meninis, estetinis kelias, ir tikėjimo kelias, teologinė paieška. Teologas Hansas Ursas von Balthasaras savo didįjį veikalą „Šlovė. Teologinė estetika“ pradeda šiomis įtaigiomis ištarmomis: „Mūsų pirmas žodis turėtų būti *grožis*. Grožis yra paskutinis žodis, kurį mąstantis intelektas drįsta ištarti, nes jis kaip nepagaunamas spindesys gaubia dvigubą tiesos ir gėrio žvaigždę ir jų neišardomą ryšį.“ Paskui jis priduria: „Bešališkas grožis, be kurio senasis pasaulis pats savęs nesuprastų, bet kuris nejučiomis, tačiau akivaizdžiai nuo naujojo interesų pasaulio atsiskyrė palikdamas jį goduliui bei liūdesiui. Grožis, kurio nebemėgsta ir nebepuoselėja nė religija.“ Ir užbaigia: „Kas, išgirdęs jo vardą, patempia lūpą, tarsi jis būtų buržuazinės praeities blizgutis, tas, galime būti tikri, nebeįstengia – slapčia ar viešai – melsis ir netrukus nebeįstengs mylėti.“ Grožio kelias moko mus suvokti visumą dalyje, begalybę baigtinybėje, Dievą žmonijos istorijoje. Simone Weil apie tai rašė: „Viskame, kas pažadina mūsų gryną ir autentišką grožio jausmą, tikrai yra Dievas. Tai savotiškas Dievo pasaulyje įsikūnijimas, kurio ženklas yra grožis. Grožis yra eksperimentinis įrodymas, kad įsikūnijimas galimas. Todėl kiekvieno tikro meno prigimtis religiška.“ Hermannas Hesse'ė tai pasako dar tiesmukiškiau: „Menas reiškia parodyti Dievą viskame, kas egzistuoja.“ Tęsdamas popiežiaus Pauliaus VI žodžius, Dievo tarnas popiežius Jonas Paulius II išreiškė Bažnyčios troškimą atnaujinti dialogą ir bendradarbiavimą su menininkais: „Bažnyčiai, norinčiai perteikti Kristaus jai patikėtąją Naujieną, *reikia meno*“ (Laiškas menininkams, 12). Tačiau sykiu popiežius klausia: ar „menui reikia Bažnyčios?“, šiuo klausimu kviesdamas menininkus naujo ir motyvuoto įkvėpimo ieškoti religinėje patirtyje, krikščioniškajame Apreiškime ir „didžiajame kodekse“ – Biblijoje.

Brangūs menininkai, baigdamas norėčiau, kaip ir mano pirmtakas, kreiptis į jus nuoširdžiu, draugišku ir karštu prašymu. Sergėkite grožį: jūsų talentas teikia jums galimybę prakalbinti žmonių širdis, prisiliesti prie individualių ir kolektyvinių jautrybių, pažadinti svajones bei viltis ir išplėsti žinojimo bei žmogiškojo išpareigojimo horizontus. Dėkokite už šias gautas dovanas ir suvokite savo didelę atsakomybę perteikti grožį, bendrauti grožy-

je ir per grožį! Savo menu patys esate vilties šaukliai ir liudytojai žmonijai! Nebijokite artintis prie pirmutinės ir galutinės grožio versmės ir megzti dialogą su tikinčiais, su tais, kurie, kaip ir jūs, irgi tiki, kad šiame pasaulyje bei istorijoje yra keliautojai į begalinį Grožį! Tikėjimas nieko neatima iš jūsų genijaus ar meno, bet, priešingai, išaukština juos ir gaivina, drąsina peržengti slenkstį ir žavėjimosi bei jaudulio kupinomis akimis kontemplančiai paskutinį ir galutinį tikslą, niekada nenusileidžiančią saulę, dabartį apšviečiančią ir gražinančią saulę.

Šventasis Augustinas, įsimylėjęs grožio apdainuotojas, apmąstydamas galutinę žmogaus paskirtį ir *ante litteram* komentuodamas Paskutinio teismo sceną, užrašė tokius žodžius: „Tad regėsime, broliai, tai, ko nėra mačiusi nė viena akis, negirdėjusi nė viena ausis, nėra įsivaizdavusi vaizduotė: tas regėjimas pranoks visas žemiškas grožybes, nesvarbu, kas tai būtų, – auksas ir sidabras, miškai ir laukai, jūra ir dangus, saulė ir mėnulis ar žvaigždės ir angelai. Priežastis tokia: tai visai kitokio grožio versmė“ (*In Ep. Jo. Tr. 4, 5: PL 35, 2008*). Visiems jums, mieli menininkai, linkiu visada prieš akis, rankose ir širdyje turėti šį regėjimą, idant jis suteiktų džiaugsmo ir toliau įkvėptų didingus kūrinius. Nuoširdžiai laiminu ir, kaip ir Paulius VI, sveikinu jus vieninteliu žodžiu: iki pasimatymo!

Benediktas XVI

Apie Hugoną ir Ričardą iš Šv. Viktoro abatijos

2009 m. lapkričio 25 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Per šias trečiadienio audiencijas pristatau kai kuriuos pavyzdinius tikinčiuosius, kurie stengėsi parodyti proto ir tikėjimo dermę bei savo gyvenimu paliudyti Evangelijos žinią. Šiandien norėčiau pakalbėti apie Hugoną ir Ričardą iš Šv. Viktoro abatijos. Abu priklauso filosofams ir teologams, vadinamiems viktoriečiais, nes gyveno ir mokė Paryžiaus Šv. Viktoro abatijoje, XII a. pradžioje įsteigtoje Vilhelmo Šampiečio. Vilhelmas irgi buvo garsus mokytojas, gebėjęs suteikti savo abatijai tvirtą kultūrinę tapatybę. Abatijoje buvo įsteigta mokykla, ugdžiusi vienuolius, tačiau kartu atvira ir studentams pasauliečiams. Ten pavyko sėkmingai suderinti abi teologijos formas, apie kurias kalbėjau ankstesnėse katechezėse, – monastinę teologiją, pirmiausia orientuotą į tikėjimo slėpinių Šventajame Rašte kontemplančią, ir scholastinę, pasitelkiančią

protą šiem slėpiniams naujoviškais metodais suprasti ir teologiniam mokymo pastatui pastatydinti.

Apie Hugono gyvenimą žinoma nedaug. Nesame tikri dėl jo gimimo datos ir vietos – galbūt Saksonijoje arba Flandrijoje. Žinome, kad, atvykęs į Paryžių, Europos ano meto kultūros sostinę, jis likusį gyvenimą praleido Šv. Viktoro abatijoje, kur pirma studijavo, o paskui mokė. Dar iki savo mirties 1141 m. jis labai išgarsėjo ir užsitarnavo tokios pagarbos, kad net buvo vadinamas „antruoju Augustinu“, nes, kaip ir Augustinas, daug mąstė apie tikėjimo ir proto, pasaulietinių mokslų ir teologijos santykį. Hugono nuomone, visi mokslai, be jų naudos Raštui suprasti, vertingi savaime ir turi būti puoselėjami žmogaus žinojimui plėsti ir tiesos pažinimo troškimui patenkinti. Šis sveikas intelektualinis smalsumas skatino jį patarti studentams niekada nevaržyti troškimo studijuoti, o savo traktate apie pažinimo metodologiją ir pedagogiką *Didascalicon* („Apie mokymą“) pasiūlyti: „Noriai mokykis iš visų to, ko nežinai. Išmintingesnis už kitus bus tas, kuris iš visų nori ko nors išmokti. Tas, kuris iš visų ko nors gauna, galiausiai bus už visus turtingesnis“ (*Eruditiones Didascalicae*, 3, 14: PL 176, 774).

Mokslas, kuriuo anuo metu buvo susidomėję viktoriečiais vadinami filosofai ir teologai, yra ypatinga teologija, pirmiausia reikalaujanti meilės kupinų Šventojo Rašto studijų. Juk norint pažinti Dievą, būtina pradėti nuo to, ką Dievas pats norėjo apie save atskleisti per Šventąjį Raštą. Šiuo požiūriu Hugonas iš Šv. Viktoro abatijos yra tipiškas visiškai Biblijos egzegeze besiremiančios monastinės teologijos atstovas. Raštui aiškinti jis siūlo tradicinį patristinį-viduramžinį metodą, t. y. pirmiausia istorinę-literatūrinę prietį, paskui alegorinę bei anagoginę ir galiausiai moralinę. Galvoje turimi keturi Rašto prasmės matmenys, šiandien iš naujo atrandami bei rodantys, kad tekste ir siūlomame pasakojime glūdi gilesnė nuoroda – tikėjimas, kuris, mokydamas mus gyventi, veda į aukštybes ir vadovauja šioje žemėje. Vis dėlto, neapsiribodamas šiais keturiais Rašto prasmės matmenimis, jis palyginti su savo amžininkais originaliai pabrėžia – tai naujas dalykas – istorinės-literatūrinės prasmės svarbą. Kitaip tariant, prieš atrandant biblinio teksto simbolinę vertę, gilesnius matmenis, būtina pažinti ir pagilinti pasakojamosios istorijos reikšmę; priešingu atveju – jis apie tai išpėja įtaigiu palyginimu – iškyla pavojus būti gramatikos mokytoju, nepažįstančiu abėcėlės. Išmanant Biblijoje pateiktos istorijos prasmę, žmogiškosios aplinkybės atrodo paženklintos dieviškosios Apvaizdos, atitinkančios labai tvarkingą planą. Tad Hugonui iš Šv. Viktoro abatijos istorija nėra aklo likimo ar absurdiško atsitiktinumo rezultatas, kaip galėjo pasirodyti. Priešingai, žmogiškojoje istorijoje veikia Šventoji Dvasia, žadinanti įstabų žmogaus dialogą su Dievu, jo

draugu. Tokiu teologiniu požiūriu į istoriją išryškina- mas stebinančias ir išganingas įsikišimas Dievo, kuris tikrai įžengia į istoriją ir joje veikia, tampa tarsi mūsų istorijos dalimi, tačiau visada išsaugo žmogaus laisvę bei atsakomybę ir jų paiso.

Šventojo Rašto ir jo istorinės-literatūrinės reikšmės studijos, mūsų autoriaus nuomone, įgalina tikrąją teologiją, t. y. sistemingą tiesos pateikimą, jos struktūros pažinimą, tikėjimo dogmų išdėstymą – jas jis darnios santraukos pavidalu pateikia traktate *De Sacramentis christianae fidei* („Apie krikščioniškojo tikėjimo sakramentus“), kur, be kita ko, pasitaiko ir „sakramento“ apibrėžimas, toliau tobulintas kitų teologų ir dar ir šiandien teikiantis įdomių paskatų. Jis rašo: „Sakramentas yra fizinis ir materialus elementas, kuris, pateikiamas išoriškai ir jusliškai, savo panašumu žymi neregimą bei dvasinę malonę ir ją reiškia, nes tam yra įsteigtas, bei turi, nes geba pašventinti“ (9, 2: OL 176, 317). Viena vertus, per simbolių regimą, „kūniška“ Dievo dovana, kurioje, kita vertus, slypi dieviškoji malonė, kylanti iš istorijos: pagrindinius simbolius sukūrė pats Jėzus Kristus. Pasak Hugono iš Šv. Viktoro abatijos, sakramento apibrėžimas apima tris elementus – kilmę iš Kristaus, malonės perteikimą ir analogiją tarp regimo, materialaus, elemento ir neregimo elemento, kuris yra dieviškosios dovanos. Tai šiuolaikinei jausenai labai artimas požiūris, nes sakramentai pristatomi kalba, į kurią jausti simboliai ir įvaizdžiai, gebantys tiesiogiai užkalbinti žmonių širdį. Šiandien taip pat svarbu, kad liturgijos vykdytojai, pirmiausiai kunigai, vadovaudamiesi pastoracine išmintimi, leistų suvokti sakramentinėms apeigoms būdingų ženklų – šio malonės regimumo bei paliečiamumo – vertę, rūpestinga katechizacija stengdamiesi laiduoti, kad visi tikintieji sakramentus švęstų maldingai, intensyviai ir kupini dvasinio džiaugsmo.

Hugono vertas mokinys yra iš Škotijos kilęs Ričardas. Nuo 1162 m. iki savo mirties 1173 m. jis buvo Šv. Viktoro abatijos prioras. Ričardas irgi Biblijos studijoms skiria pagrindinį vaidmenį, tačiau skirtingai negu jo mokytojas pirmenybę teikia alegorinei prasmei, simbolinei Rašto reikšmei, Senojo Testamento Benjaminą, Jokūbo sūnų, pavyzdžiui, aiškindamas kaip kontempliacijos simbolį ir dvasinio gyvenimo viršūnę. Ričardas šią temą aptaria dviejuose tekstuose – „Benjaminas Jaunesnysis“ ir „Benjaminas Vyresnysis“, kur jis tikintiesiems nurodo dvasinį kelią, pirmiausia kviečiantį praktikuoti įvairias dorybes ir protu drausminti bei tvarkyti jausmus bei vidinius afektinius ir emocinius judesius. Tiktai pusiausvyros bei žmogiškosios brandos įgijęs žmogus pasirengęs eiti prie kontempliacijos, kurią Ričardas vadiną „giliu ir tyru sielos žvilgsniu, besimėgaujanti išminties stebuklais ir lydimu ekstazinio stebėjimosi bei žavėjimosi jausmo“ (*Benjamin Maior* 1, 4: PL 196, 67).

Tad kontempliacija yra atvykimo taškas, sunkaus kelio, koks yra tikėjimo ir proto dialogas, t. y. vėlgi teologija, vaisius. Teologija pradeda nuo tiesų, kurios yra tikėjimo objektas, tačiau ji mėgina jas giliau pažinti protu ir įsisavinti tikėjimo dovaną. Mąstymą tikėjimui suprasti Ričardas pristato savo pagrindiniame veikalė, vienoje didžiausių istorijos knygų *De Trinitate* („Apie Trejybę“). Šešiose knygose, iš kurių ji susideda, jis išvalgiai apmąsto trivienio Dievo slėpinį. Kadangi Dievas yra meilė, tai, pasak mūsų autoriaus, vienatinė dieviškoji substancija apima bendravimą, atnašavimą ir džiaugsmą tarp dviejų Asmenų, Tėvo ir Sūnaus, panirusių į amžiną meilės mainus. Tačiau laimės ir gėrio tobulumas nesuderinamas su išskirtinumu ir užsisiklindimu, priešingai, tai reikalauja amžino trečiojo Asmens, Šventosios Dvasios, buvimo. Trejybiška meilė yra besidalijanti, santaringa, vedanti į laimės pilnatvę, nepaliaujamą mėgavimąsi džiaugsmu. Taigi Ričardas pradeda nuo to, kad Dievas yra meilė, analizuoja meilės esmę, tai, ką ši meilės tikrovė reiškia, ir per tai prieina prie Asmenų Trejybės – to, kad Dievas yra meilė, logiškos išraiškos.

Vis dėlto Ričardas suvokia, kad meilė, nors ir atskleidžia Dievo esmę bei leidžia mums „suprasti“ Trejybės slėpinį, visada tėra analogija, kuria kalbama apie slėpinį, pranokstantį žmogaus intelektą, ir kaip mistinis poetas, koks jis yra, pasitelkia ir kitokių įvaizdžių. Pavyzdžiui, dievybę jis lygina su upe, meilės kupina banga, kylanti iš Tėvo, nusiritanti ligi Sūnaus ir vėl sugrįžtančia atgal, kad laimingai išsilietu Šventosioje Dvasioje.

Brangūs bičiuliai, tokie rašytojai kaip Hugonas ir Ričardas iš Šv. Viktoro abatijos kelia mūsų sielas kontemplanuoti dieviškąją tikrovę. Sykiu begalinis džiaugsmas, kurį mums sukelia Švenčiausiosios Trejybės apmąstymai, žavėjimasis ja bei jos šlovinimas, steigia ir palaiško konkrečias pastangas statydinant kasdienius žmogiškuosius santykius semtis įkvėpimo iš tokių tobulų bendrystės meilėje pavyzdžių. Trejybė tikrai yra tobulą bendrystę! Kaip smarkiai pasikeistų pasaulis, jei šeimoje, parapijose ir kiekvienoje kitoje bendruomenėje santykiai būtų puoselėjami pagal trijų dieviškųjų Asmenų pavyzdį, kiekvienam gyvenant ne tik *su* kitu, bet ir kito *labui* bei *kitame*! Prieš keletą mėnesių per Viešpaties angelo maldą priminiau: „Vien meilė padaro mus laimingus, nes gyvename santykiu ir gyvename, kad mylėtume ir būtume mylimi“ (*L'Osservatore Romano*, 2009 06 08–09, p. 1). Meilė duoda pradžią šiam nepaliaujamam stebuklui: kaip Švenčiausiosios Trejybės gyvenime daugis virsta vienybe, kur visa yra paslaugumas ir džiaugsmas. Kartu su šventuoju Augustinu, labai gerbtu viktoriečių, ir mes galime sušukti: „*Vides Trinitatem, si caritatem vides* – Matai Trejybę tada, kai matai meilę“ (*De Trinitate* VIII, 8, 12).

Apie Vilhelmą iš Sen Tjeri

2009 m. gruodžio 2 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Ankstesnėje katechezėje pristačiau šventąjį Bernardą Klervietį, „saldybės mokytoją“, vieną iškiliausių XII a. asmenybių. Jo biografas – draugas ir gerbėjas – buvo Vilhelmas iš Sen Tjeri (*Saint Thierry*), kurį aptarsiu šio ryto savo apmąstymuose. Vilhelmas gimė Lježe (*Liege*) tarp 1075 ir 1080 m. Kilęs iš kilmingos šeimos, apdovanojamas gyvu protu ir įgimta meile studijoms, lankė garsias anos epochos mokyklas, kaip antai savo gimtojo miesto ir Reimso Prancūzijoje. Užmezgė asmeninį ryšį su Abeliaru, mokytoju, taip originaliai taikiusiu filosofiją teologijoje, kad dėl to kilo daug abejonių ir prieštaravimų. Vilhelmas irgi laikėsi santūriai bei akino savo draugą Bernardą pareikšti Abelario atžvilgiu savo nuomonę. Atsiliepdamas į slėpinį ir nenugalimą Dievo kvietimą – pašaukimą į pašvęstąjį gyvenimą, Vilhelmas 1113 m. įstojo į benediktinų Šv. Nikazijaus vienuolyną Reimse, o po kelių metų tapo Sen Tjeri vienuolyno Reimso vyskupijoje abatu. Tais laikais buvo labai paplitęs poreikis apvalyti bei atnaujinti vienuoliškąjį gyvenimą, padaryti jį tikrai atitinkantį Evangeliją. Šia linkme Vilhelmas darbavosi ir savo vienuolyne, ir bendrai Benediktinų ordine. Vis dėlto jo bandymai reformuoti sulaukė nemenko pasipriešinimo, todėl, nepaisydamas savo draugo Bernardo patarimo, 1135 m. jis paliko benediktinų abatiją, nusivilko juodą ir užsivilko baltą abitą, nes prisijungė prie Sinji (*Signy*) cisterių. Nuo šios akimirkos iki savo mirties, ištikusios 1148 m., jis atsidėjo savo giliausiam troškimui – maldinam Dievo slėpinių kontemplanavimui ir monastinės teologijos istorijoje svarbios dvasinės literatūros kūrybai.

Vienas pirmųjų jo kūrinių pavadintas *De natura et dignitate amoris* („Apie meilės prigimtį ir kilnumą“). Jame dėstoma pagrindinė Vilhelmo idėja, galiojanti ir mums. Svarbiausia žmogaus dvasią judinanti jėga yra meilė. Giliausia žmogaus prigimties esmė – meilė. Kiekvienam žmogui galiausiai iškelta viena vienintelė užduotis – mokytis linkėti gera, nuoširdžiai, autentiškai, neužtarnaujamai mylėti. Tačiau to, kaip šią užduotį įgyvendinti ir kaip pasiekti tikslą, kuriam yra sukurtas, žmogus išmoksta tik Dievo mokykloje. Vilhelmas rašo: „Menų menas yra menas mylėti... Meilė pažadina gamtos Kūrėjas. Meilė – tai sielos jėga, kuri kaip prigimtinis svoris nukreipia prie jai būdingos vietos bei tikslo“ („Apie meilės prigimtį ir kilnumą“, 1: *PL* 184, 379). Mokymasis mylėti yra ilgas ir varginantis kelias, kurį Vilhelmas sudalija į keturias atkarpas, atitinkančias žmogaus amžiaus etapus, – vaikystę, jaunystę, brandą

ir senatvę. Šiame kelyje privalu laikytis veiksmingos askezės, didelės savitvardos siekiant sunaikinti bet kokį netvarkingą jausmą, bet kokį nuolaidžiavimą egoizmui ir suvienyti savo gyvenimą su Dievu – meilės šaltiniu, tikslu ir jėga, bei pasiekti dvasinio gyvenimo viršūnę, kurią Vilhelmas vadina „išmintimi“. Šio asketinio kelio pabaigoje išgyvenamas didžiulis giedrumas ir saldumas. Visi žmogaus gebėjimai – protas, valia, jausmai – ilsisi Dieve, kuris pažįstamas ir mylimas Kristuje.

Ir kituose kūriniuose Vilhelmas kalba apie šį radikalų pašaukimą mylėti Dievą. Būtent tokia meilė, apibūdinama kaip paties Dievo žmogaus širdyje įkvėptas nesiliaujantis ir augantis troškimas, yra nusisekusio ir laimingo gyvenimo paslaptis. Vienoje meditacijoje jis sako, jog tokios meilės objektas yra meilė iš didžiosios raidės, tai yra Dievas. Būtent jis išsilieja mylinčiojo širdyje ir padaro šį gebantį Jį priimti. Jis dovanojasi apščiau, taip, kad šio apstumo troškimas niekada nenumaldomas. Toks meilės protrūkis yra žmogaus atbaigimas (*De contemplando Deo* 6, passim: SC 61bis, p. 79–83). Išpūdinga tai, kad Vilhelmas, kalbėdamas apie meilę Dievui, didelę reikšmę skiria būtent jausminiam matmeniui. Mūsų širdis, brangūs bičiuliai, padaryta iš kūno, ir, mylėdami Dievą, pačią Meilę, argi šiame santykiyje su Viešpačiu neturėtume išreikšti ir savo žmogiškiausių jausmų, kaip antai švelnumo, jautrumo, taktiškumo? Pats Viešpats, tapdamas žmogumi, panorą mus mylėti kūno širdimi!

Pasak Vilhelmo, meilei būdinga dar viena svarbi savybė: ji apšviečia protą ir leidžia geriau bei giliau pažinti Dievą, o Dieve – žmones bei įvykius. Pažinimas, kylantis iš jausmų bei proto, sumažina, bet nepanaikina atstumo tarp subjekto ir objekto, tarp „aš“ ir „tu“. Tuo tarpu meilė, priešingai, pagimdo trauką ir bendrystę, tokią, kad tarp mylinčiojo subjekto ir mylimojo objekto vyksta keitimasis bei supanašėjimas. Toks abipusiškas palankumas bei simpatija leidžia pažinti daug giliau negu vien protu. Tada tampa suprantamas garsus Vilhelmo posakis: „*Amor ipse intellectus est* – pati meilė yra pažinimas, pažinimo pradas.“ Brangūs bičiuliai, argi taip nėra ir mūsų gyvenime? Argi ne tiesa, kad tikrai pažįstame tik tą ir tai, ką mylime? Be tam tikros simpatijos nieko neįmanoma pažinti. Ir tai juo labiau galioja Dievo ir Dievo slėpinių, pranokstančių mūsų proto gebėjimus suprasti, pažinimui: Dievas pažįstamas, kai yra mylimas!

Vilhelmo iš Sen Tjeri mąstymo santrauka pateikiama ilgame laiške Mon Djė (*Mont-Dieu*) kartūzams, kuriuos jis buvo aplankęs ir norėjo padrašinti bei paguosti. Išsimokslinęs benediktinas Jeanas Mabillonas jau 1690 m. šį laišką iškalbingai pavadino *Epistula aurea* („Aukso laiškas“). Iš tiesų ten išdėstyti pamokymai apie dvasinį gyvenimą vertingi visiems trokštantiems, kad augtų jų

bendrystė su Dievu, šventumas. Šiame traktate Vilhelmas siūlo trijų tarpinių kelią. Pasak jo, nuo „gyvūniško“ žmogaus reikia pereiti prie „protingo“, kad pakiltum iki „dvasinio“. Ką autorius šiais trimis žodžiais nori mums pasakyti? Iš pradžių žmogus priima tikėjimo įkvėptą gyvenimo viziją klusnumo ir pasitikėjimo aktu. Per suvidujinimo procesą, kur didelis vaidmuo tenka protui ir valiai, tikėjimas į Kristų priimamas su giliu įsitikinimu, žmogui išgyvenant darnų atitikimą tarp to, ką jis tiki ir ko viliasi, ir giliausių mūsų sielos, mūsų proto, mūsų jausmų lūkesčių. Taip pasiekiamas tobulas dvasinis gyvenimas, kai tikėjimo tikrovė yra gilaus džiaugsmo ir tikros bei patenkinančios bendrystės su Dievu šaltinis. Gyvename vien meilėje ir meilei. Vilhelmas šį kelią grindžia tvirtu požiūriu į žmogų, įkvėptu senųjų graikų kilmės Bažnyčios tėvų, pirmiausia Origeno, drąsia kalba mokiusių, kad žmogus pašauktas tapti tokiu kaip Dievas, sukūręs jį pagal savo paveikslą ir panašumą. Žmoguje glūdintis Dievo paveikslas stumia jį panašumo link, vis didesnės jo ir Dievo valios tapatybės link. Šis tobulumas, Vilhelmo vadinamas „dvasios vienybe“, pasiekiamas ne asmeninėmis pastangomis, kad ir kokios nuoširdžios, dosnios ir būtinos jos būtų. Toks tobulumas pasiekiamas veikimu Šventosios Dvasios, apsigyvenančios sieloje ir nuplauančios, išsiurbiančios ir gailėtingąja meile paverčiančios visus žmogaus meilės polėkius bei troškimus. „Egzistuoja dar vienas panašumas su Dievu, – rašoma „Aukso laiške“, – kuris vadinamas nebe panašumu, bet dvasios vienybe, kai žmogus tampa viena su Dievu ne tik vienodu norėjimu to paties, bet ir negebėjimu norėti kitko. Taip žmogus nusipelno tapti ne Dievu, bet tuo, kas Dievas yra: žmogus per malonę tampa tuo, kas iš prigimties yra Dievas“ (*Epistola aurea* 262–263: SC 223, p. 353–355).

Brangūs broliai ir seserys, šis autorius, kurį galime pavadinti „meilės, gailėtingosios meilės giesmininku“, moko mus gyvenime priimti deramą svarbiausią apsisprendimą, suteikiantį prasmę bei vertę visiems kitiems apsisprendimams: mylėti Dievą ir, mylint jį, mylėti artimą; tik taip patirsime tikrąjį džiaugsmą, iš anksto paragausime amžinosios palaimos. Tad leiskimės į šventųjų mokyklą mokytis autentiškos ir visa apimančios meilės, idant žengtume šiuo savo egzistencijos keliu. Kartu su jauna šventąja ir Bažnyčios mokytoja šv. Kūdikėlio Jėzaus Terese tarkime Viešpačiui, kad norime gyventi meile: „Myliu tave, ir tu tai žinai, dieviškasis Jėzau! Meilės Dvasia teuždega mane savo ugnimi! Mylėdama tave, traukiu Tėvą; mano silpna širdis išlaikys jį visada. O Trejbe, tu esi mano meilės belaisvė! Gyventi meile reiškia duoti be saiko. Duodu neskaičiuodama ir esu tikra, kad kol mylima, neskaičiuojama! Dieviškajai širdžiai, per kraštus besiliejančiai švelnumu, dovanojau viską! Bėgu niekuo neapsunkinta. Nebeturiu nieko, išskyrus vienintelį turtą – gyvenimą meile.“

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gruodžio 3 d. Marijampolėje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, arkivyskupas S. Tamkevičius, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Kauneckas, J. Matulaitis, R. Norvila, J. Ivanauskas, J. Tunaitis, J. Žemaitis.

Posėdyje dalyvavęs apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivyskupas Luigi Bonazzi pasveikino visus dalyvius. Jis dalijosi mintimis apie besitęsiančius Kunigų metus, atkreipdamas dėmesį į Katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvoje, tikinčiųjų religinį tapatumą, sąmoningumą ir aktyvumą. Ne tik tikintieji, bet ir pati Bažnyčia yra paliesta sekuliarizacijos bei tam tikros dvasinės krizės. Vietinės Bažnyčios veiklos kokybė priklauso nuo joje tarnaujančių kunigų, kurių tarnystės kokybė ganytojus ypač rūpintis skatina šių metų dedikacija. Kunigų metų proga nuncijus yra parašęs Lietuvos kunigams laišką, kuriame akcentuojamas kunigo tapatumas, asmeninis ryšys su Kristumi, ypatingas vienybės santykis su ganytoju ir tarpusavio broliškumo ugdymas konfratūrų bendruomenėje. Nuncijus priminė, jog turime visi kartu budėti, kad Bažnyčios balsas būtų girdimas ir jį išsiklausoma. Baigdamas savo kalbą ir linkėdamas sėkmingo bei vaisingo darbo apaštališkasis nuncijus pakartojo savo kvietimą kartu su vyskupais sausio mėnesį atlikti trijų dienų rekolekcijas.

Kitais metais Lietuvoje bus švenčiamas Nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmetis. Ta proga Lietuvos ganytojai ateinančius metus skelbia Padėkos už laisvę metais, kurių tema: „Esate pašaukti laisvei“. Visi tikintieji kviečiami apmąstyti iš Dievo gautos laisvės dovaną ir tai, kaip visiems kartu toliau kurti laisvos ir atsakingos tautos istoriją.

Ganytojai aptarė, kaip kuo plačiau supažindinti tikinčiuosius ir visą visuomenę su neseniai popiežiaus Benedikto XVI paskelbta enciklika *Caritas in veritate*. Enciklika išleista ir lietuvių kalba. Planuojama kitais metais surengti enciklikoje nagrinėjami socialinio teisingumo temai skirtą konferenciją Seime. Atsižvelgdami į šiandieninio visuomenės gyvenimo ekonominius ir dvasinius aspektus ganytojai nusprendė parengti specialų laišką, kuris netrukus bus paskelbtas.

Posėdyje buvo apžvelgta Lietuvos katalikiškų centrų ir organizacijų veikla, ateities gairės bei jų išlaikymo perspektyvos.

Posėdžio dalyviams pateikta informacija apie bendradarbiavimą su įvairiomis valdžios institucijomis, darbo grupes, kuriose dalyvauja Vyskupų Konferencijos deleguoti asmenys.

Atsižvelgdami į šiuo metu Lietuvoje paskelbtą gripo epidemiją, Lietuvos ganytojai nutarė, kad šv. Mišių metu ramybės būtų palinkima tik pagarbiu galvos palenkimu šalia esantiems tikintiesiems. Kitaip tariant, bendruomenėse, kuriose yra tradicija ramybės palinkėti paduodant ranką, raginama laikinai šios praktikos atsisakyti.

Vysk. R. Norvila dalijosi mintimis apie Briuselyje vykusį COMECE posėdį, kurio metu buvo pristatyta įsigaliojusi Europos Sąjungos Lisabonos sutartis. Prelegentas supažindino posėdžio dalyvius su sutarties struktūra, pakomentavo atskirus straipsnius, kurie apžvelgia religijos ir Bažnyčios vaidmenį bei padėtį Europos Sąjungoje. Atkreiptinas dėmesys, kad Lisabonos sutartis

Biblijos diena Šiauliuose

Lapkričio 19 d. Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčioje buvo švenčiama Biblijos diena. Šiaulių vyskupijos jaunimo centras, vadovaujamas Jurgitos Steckytės, bei centro kapelionas kun. Tadas Rudys šiuo renginiu naujai įprasmino Evangelijos žinios tūkstantmetei Lietuvai jubiliejinus metus. Idėja parsivežta iš Romos ir Šiauliuose, tikriausiai ir visoje Lietuvoje, įgyvendinta pirmą kartą. Renginio globėjas – Šiaulių vyskupas E. Bartulis. Biblijos dienos tikslas buvo atkreipti tikinčiųjų žvilgsnį į gyvą Dievo kalbėjimą per Šventojo Rašto žodžius. Ji prasidėjo puse devynių ryto Šventosios Dvasios himnu, užbaigta penktą valandą po pietų prasidėjusia šv. Mišių auka. Visą dieną buvo skaitomos Šventojo Rašto ištraukos: pirmąją dienos dalį – iš Senojo Testamento, antrąją – iš Naujojo Testamento. Kas pusvalandį keisdami Biblijos tekstus skaitė kunigai, mokiniai, gimnazistai, centrų darbuotojai, savanoriai, įvairių bendruomenių, organizacijų, maldos grupių nariai, vienuoliai, studentai, choristai. Tarp skaitinių buvo giedamos giesmės. Šventojo Rašto klausymai papildė demonstruojami gamtos vaizdai. Vakarą šv. Mišias aukojo Šiaulių vyskupijos kancleris kun. Evaldas Alūza, Šiaulių katedros klebonas Remigijus Čekavičius bei kun. Tadas Rudys. Pastarasis, sakydamas pamokslą, apžvelgė pagrindines problemas, susijusias su Šventojo Rašto skaitymu. „Susidaro įspūdis, – sakė kunigas, – kad Dievo nebėra gyvųjų tarpe, kad šiandienos žmogui Šventojo Rašto žodžiai sako labai mažai, kad pasidžiaugiama vien gražiu Biblijos žodžių skambesiu...“ „Tačiau ar tie žodžiai byloja tavo širdžiai?“ – retoriškai klausė kunigas. Pamoksle priminta sukūrimo istorija. Įsiklausymas į ją padeda suprasti, kad Dievas diena iš dienos iš naujo kuria pasaulį. Kiekvienas žmogus, atsibusdamas rytą, taip pat jį kuria. Tad labai daug priklauso nuo to, koks šiandien būsiu Dievo paveikslas. „Dievas byloja mums, bet nuo mūsų priklauso, ar mes jo klausomės“, – susimąstyti kvietė kun. Tadas.

-irat-

Ligonių diena Šiluvoje

Lapkričio 27-oji Šiluvoje, kaip ir kiekvieno mėnesio paskutinį penktadienį, buvo Ligonų diena. Pagrindinės pamaldos šiuo šaltuoju metų laiku surengtos vidurdienį Švč. M. Marijos Gimi-mo bazilikoje. Nemažą būrį atvykusių piligrimų prieš pamaldas pasveikino Šiluvos parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas pakviesdamas savo žaizdas patikėti Viešpačiui išgydyti. Eucharistijos liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupus metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo iš įvairių Lietuvos vyskupijų atvykę kunigai, tarp jų atliekantys egzorcistų tarnystę. Pamokslą pasakė vienas iš Kauno arkivyskupijos egzorcistų, Ruklos parapijos klebonas, karo kapelionas kun. dr. Arnoldas Valkauskas. Primindamas artėjančią adventą, Šventojo Rašto skelbiamą galutinę Dievo pergalę, dvasininkas atkreipė dėmesį, jog šiandien ji dažnai mūsų neatpažįstama: žmonės slegiami savo pačių ir kitų nuodėmių, gyvena mirties baimėje, vengia minčių apie būsimąją kiekvieno apyskaitą Dievui. Pasak kun. A. Valkausko, žmogus savo gyvenimu neretai ruošia, deja, ne Dievui, bet piktajai dvasiai skirtą įdirbį. Pamoksle pabrėžta, jog žmonės šiandien nemeilės kupiname pasaulyje serga pirmiausia dvasiškai. Buvo primintas apaštalo Pauliaus himnas meilei (iš Pirmojo laiško korintiečiams) ir jo eilutėmis raginta paklausti savęs, kiek tokios meilės kiekvienas turi. „Dieve, duok malonės suprasti, kad pirmiau mums reikia pasiligojusios širdies išgydymo. Kryžiaus kelio neišvengsime, bet eikime juo taip, kaip Jėzus Kristus mus kviečia“, – baigdamas pamokslą sakė kun. A. Valkauskas.

Už šv. Mišių auką dėkodamas broliams kunigams bei visiems Ligonų dienos piligrimams, arkivyskupas paragino ypač malda palaikyti kunigus, atliekančius svarbią Bažnyčioje egzorcistų tarnystę, kuri yra didžiulė pagalba žmonėms. Ganytojas pakvietė piligrimus kiekvieną asmeniškai priimti individualius palaiminimus. Tradicija rengti Ligonų dienas ir Šiluvos Dievo Motinos, nuo

preambulėje pripažįstamas religijos įnašas, kuriuo remiasi visa Europa, ir tai, kad Sąjunga gerbia valstybių narių Bažnyčių ir religinių asociacijų ar bendruomenių statusą, nustatytą nacionalinės teisės. Pripažindama tų Bažnyčių ir organizacijų savitumą bei konkretų įnašą, Sąjunga palaiko su jomis atvirą, skaidrų, nuolatinį dialogą. Posėdžio dalyviai buvo supažindinti, kaip keičiasi Europos Sąjungos institucijų – Parlamento, Vadovų tarybos, Komisijos – veikla įsigaliojus Lisabonos sutarčiai.

Posėdžio dalyviai aptarė, kaip rengiamasi Lietuvos jaunimo dienoms, kurios vyks 2010 m. birželio mėn. Panevėžyje. Parengtas internetinis puslapis, kuriame paskelbta programa – ji pagelbės parapijų jaunimo bendruomenėms tinkamai pasirengti jaunimo dienoms.

Posėdžio metu buvo patvirtinta naujas Lietuvos šeimos centro statusas bei „Katalikiškos lytiškumo ugdymo gairės“, skirtos katalikiškoms mokykloms ir visiems tikybos mokytojams, idant jie tinkamai perteiktų Bažnyčios mokymą lytiškumo klausimais.

Ganytojams buvo pristatytas dokumentinis filmas, skirtas paminėti Lietuvos vardo tūkstantmečio jubiliejų. Jame atsispindi Bažnyčios kelias Lietuvos istorijoje. Ganytojai tikisi, kad šis dokumentinis filmas bus rodomas ir per nacionalinę televiziją.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas 2010 m. vasario 4 d. Kaune.

-lvks-

Apaštališkasis nuncijus arkiv. L. Bonazzi lankėsi Kaišiadorių vyskupijoje

Lapkričio 24 d. Kaišiadorių vyskupijoje lankėsi apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Luigi Bonazzi. Kaišiadorių vyskupijoje nuncijus lankėsi vietos vyskupo kvietimu. Arkiv. Luigi Bonazzi Kaišiadorių vyskupijos sielovados centre pristatė pranešimą vyskupijos kunigams; šio pranešimo taip pat klausėsi vyskupijos pastoracinių centrų tarnautojai.

Kreipdamasis į kunigus, nuncijus pirmiausia pasidžiaugė dėl galimybės susitikti, atsiprašė, kad negali kalbėti lietuviškai. Jis pabrėžė, jog Kunigų metai – tai malonės metas visai Bažnyčiai ir ypatingas laikas kunigams. Po to nuncijus kalbėjo apie „kunigą kaip bendrystės žmogų“, išryškindamas tris kunigo bendrystės aspektus – bendrystę su savo vyskupu, bendrystę su konfratrais ir bendrystę su pasauliečiais. Nuncijus pasidalijo savo išgyvenimais, patirtais Kunigų metais. Jam labai giliai įsiminė popiežiaus Benedikto XVI pasakyti žodžiai apie kunigą: vienintelis dalykas, kurio trokšta žmonės iš kunigo, yra Dievas. Vėliau jis pabrėžė kunigo ir Kristaus bendrystės svarbą, atkreipė dėmesį į Evangelijos žodžius: „Jau nebevadinu jūsų tarnais <...> Jus aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (Jn 15,15). „Draugams viskas yra bendra“, – sakė nuncijus, kviesdamas kunigus mylėti ir vykdyti Dievo valią kaip Kristus, kuris paaukojo savo gyvybę dėl žmonijos išganymo. Bažnyčia yra ta mokykla, kurioje turime mokytis šios bendrystės. Ji pirmiausia turi pasireikšti bendradarbiavimu, apimančiu vis daugiau tikinčiųjų, tarp kurių kunigas gyvena vesdamas juos į meilės vienybę, kur mylima broliška meile ir lenktyniaujama tarpusavio pagarba (plg. Rom 12, 10).

Baigęs pranešimą nuncijus maloniai atsakė į kunigų klausimus. Atsakydamas į klausimą dėl ištuštėjusių seminarijų Lietuvoje – mat vieno kunigo klausime nuskambėjo siūlymas dvi iš trijų Lietuvos seminarijų uždaryti (kadangi daug kainuoja jų išlaikymas), – arkivyskupas atkreipė dėmesį į maldas prašant pašaukimų į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą. Jis sykiu nusistebėjo, jog Lietuvoje, kaip niekur kitur pasaulyje, kunigų daugiau nei vienuolių.

Vėliau arkiv. L. Bonazzi, lydintas Kaišiadorių vyskupo, lankėsi vyskupijos pastoracinių centrų biuruose – Caritas, Jaunimo, Katechetikos ir Šeimos, trumpai pabendravo su centrų vadovais, domėjosi vykdomais projektais, finansavimo šaltiniais. Vėliau kartu su vietos vyskupu ir kunigais pietavo vyskupijos kurijoje. Po pietų lankėsi Kaišiadorių katedroje, pasimeldė prie Dievo tarno arkivyskupo T. Matulionio kapo. Išvykdamas į Vilnių nuncijus dar aplankė Guronis – Rožinio slėpinių kelio kompleksą, apžiūrėjo naująją koplyčią, kurios išorės freskose įamžinti Evangelijos žinios tūkstantmečiui Lietuvai metai, taip pat Dievo tarnas T. Matulionis, viešėjo Rožinio slėpinių kelio rekolekcijų namuose, kur apžiūrėjo rožinių ekspoziciją, bendravo su Eucharistinio Jėzaus seserimis, domėjosi jų vykdomais projektais rekolekcijų namuose, refektoriuje bendravo prie arbatos puodelio.

-Kš-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gruodžio 2 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje surengtas eilinis arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis susirinkimą pradėjo malda ir pristatė apaštališkąjį nuncijų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje arkivyskupą Luigi Bonazzi.

Arkivyskupas L. Bonazzi, atvykęs iš nuncijaus tarnybos Kuboje, yra ketvirtas Vilniuje reziduojantis popiežiaus paskirtas apaštališkasis nuncijus nuo tada, kai Šv. Sostas ir Lietuvos Respublika 1991 m. atkūrė sovietų okupacijos sustabdytus dvišalius santykius.

Susitikimo su kunigais metu arkivyskupas primindamas, jog šie metai popiežiaus Benedikto XVI paskelbti Kunigų metais, išreiškė viltį, jog jam pavyks palaikyti draugiškus ryšius su ganytojais. Šventojo Sosto atstovas Lietuvoje sakė, kad jo siekis yra būti draugu, kuris myli, tarnauja ir tai atlieka su paprastumu. Popiežius Benediktas XVI įvardijo Kunigų metų tikslą: skatinti visų kunigų vidinio atsinaujinimo įsipareigojimą, kad jie vis įtikinamiau liudytų Evangeliją šių dienų pasaulyje. Kunigų metai – tai priminimas, kad kunigai žmonėms turėtų padėti sutikti patį Dievą. Žmonės iš kunigo tikisi paties Dievo. Svarbu, kad žmonėms patarnaudamas kunigas atneštų ne tik apeigas, maldas, bet ir perteiktų paties Dievo artumos patirtį. Vesti žmoniją prie Dievo – toks Bažnyčios prioritetas. Popiežius dažnai pabrėžia, kad kunigas – Kristaus draugas, kurį pats Viešpats išsirinko, pasišaukė ir išsiuntė į misiją. Nors esame silpni ir riboti žmonės, Dievas kviečia bendradarbiauti.

Arkivyskupas apžvelgė kelis draugystės aspektus, kurie yra svarbūs ir kunigo gyvenime: Jėzus viskuo pasidalijo su mumis ir jam atsiliepdami atiduodame patį save. Kunigų metų tema – „Kristaus ištikimybė – kunigo ištikimybė“ kviečia kreipti žvilgsnį į mūsų Viešpatį. Kristaus ištikimoji meilė padaro įmanomą ir mūsų ištikimybę. Kunigas – tai žmogus, kuris nori to paties, ko ir Kristus. Tai valios vienybė su Dievu. Kunigas turėtų mylėti ir tarnauti kaip Kristus. Jėzus meldžiasi už visus, kunigas taip pat skirtas ne tik siaurai

seno tituluojamos Ligonių Sveikata, užtarimu prašyti Viešpatį fizinių ir dvasinių negalių išgydymo pradėta nuo šių metų balandžio mėnesio. Organizuotai ir pavieniui į Šiluvą atvykstantys piligrimai gausiai dalyvauja pagrindinėse pamaldose vidudienį, o šiltesniais metų mėnesiais – ir Švč. Sakramento adoracijoje, pavakario rožinio maldoje, taip pat egzorcistų konferencijose prieš vakaro šv. Mišias, vidinio išgydymo pamaldose bei procesijoje su Švč. Sakramentu.

-kait-

Išrinktas himnas

Artėjant Lietuvos jaunimo dienoms 2010 Panevėžyje (birželio 26–27 d.), iš vienuolikos pasiūlytų kūrinių išrinktas himnas, kuris ne tik skambės jaunimo susitikimo metu, bet ir kvies į jį atvykti. Himną „Kelkis ir eik“ sukūrė 21 metų studentė Justina Mikulytė iš Kaišiadorių, žodžius jai sukurti padėjo Darius Žukauskas. Himno vertinimo komisija, kurią sudarė profesionalūs krikščionys muzikantai ir organizacinės komandos atstovai, antrame ture rinko himną iš trijų kūrinių, kurie buvo beveik lygiavertiniai. Kiti du į antrą turą patekę himnai – Mildos Kriščiūnaitės ir Ingridos Ručinskienės kūriniai. Jos jau yra sukūrusios po himną Lietuvos jaunimo dienoms 2004 m. „Negaliu tylėt“ ir 2007 m. „Būk drašus, nebajok!“. Justinos sukurtas himnas pasirinktas todėl, kad jo priegiesmis visus patraukia giedoti, melodija lengvai įsimenama, juntamas jaunatviškas stilius.

Negimusio kūdikio dienos minėjimas

Paskutinę lapkričio savaitę minint Negimusio kūdikio dieną, Kauno universitetuose vyko maldos akcijos, buvo aukojamos šv. Mišios. Malda buvo lydimi visi, kurie sužeisti abortų. Nuo pirmadienio iki trečiadienio Kauno akademinės sielovados komanda ragino melstis Lietuvos šeimos centro išplatintomis intencijomis. Pirmadienį Kauno medicinos universiteto bendruomenė jomis meldėsi Klinikų Šv. Luko koplyčioje, antradienį Kauno technologijos

universitetas – Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje, trečiadienį Vytauto Didžiojo universitetas – Katalikų teologijos fakulteto koplyčioje ir Žemės ūkio universitetas – LŽUU Kultūros ir dvasinio centro koplyčioje. Po šv. Mišių buvo dalijami testai „Ar patartumėte daryti abortą?“ Šių testų klausimų dalyje aprašoma sudėtinga šeimos ar besilaukiančios moters situacija, iš kurios sužinoma apie užsimezgusią naują gyvybę, ir skaitančiojo testą klausinama: ar patartumėte daryti abortą? Atsakymų dalyje paaiškėja, kokio garsaus žmogaus gyvybę būtų nulėmęs neigiamas atsakymas į pateiktą klausimą. Testo apibendrinime raginama domėtis žymybių biografijomis, kuriose neretai pasitaiko nepatogių gimti aplinkybių.

-sam-

Susitikimas su policijos darbuotojais

Lapkričio 19 d. Kauno arkivyskupijos Ukmergės dekanato parapijų kunigai lankėsi Vilniaus apskrities VPK Ukmergės rajono policijos komisariete. Susitikimo metu rajono Policijos komisariato viršininkas Rolandas Kiškis apžvelgė kriminogeninę padėtį rajone. Lyginant šių metų 10 mėnesių statistiką su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, nusikalstamumas išaugo vienu procentu (Respublikoje nusikalstamumas padidėjo 8 procentais). Susirūpinimą kelia tai, kad daugėja nusikalstamų veikų, padarytų kaimo vietovėse. Anksčiau kaimuose įvykdytų nusikaltimų skaičius sudarydavo apie 30 proc. visų rajone užregistruojamų veikų, o šiais metais išaugo iki 45 procentų. Ypač didelį nerimą kelia „telefoniniai“ sukčiai. Pastaruoju metu tokių nusikaltimų padaugėjo. Sukčių aukomis dažniausiai tampa senyvo amžiaus žmonės.

„Kunigo žodis žmonėms yra labai svarbus, ir į dvasininko pamokymus kreipiamas didelis dėmesys. Galbūt galėsite perspėti žmones, jiems patarti“, – kreipėsi į Policijos komisariete apsilankiusius dvasininkus R. Kiškis. Taip pat viršininkas užsiminė apie atvejus,

bendruomenei. Jis turėtų rinktis ir atitolusius, patarnauti ir į Bažnyčią neat-einantiems žmonėms. Galime skelbti gailestingumą, nes jį patys patyrėme. Išpažinties praktika kunigo gyvenime labai svarbi kaip leidimas Kristui save atnaujinti, būdas išlaikyti jaunatviškumą. Be išpažinties, su nuodėmių naštomis sunku pažinti Dievo valią. Išsilaisvinus iš naštų, lengviau Dievą nešti kitiems. Nuolatinė draugystė su Kristumi leidžia atlikti tai, ką Jėzus darė. Jėzus Kristus visada išlieka aktualus. Vadinas, ir kunigas bei jo tarnystė – aktuali. Nors kartais atrodo, kad Bažnyčia silpsta, ji vis dėlto visada aktuali.

Nuncijus, remdamasis Vatikano II Susirinkimo dokumentais, popiežių raštais, paskatintas metų temos, parašė laišką kunigams „Kunigas – bendrystės žmogus“. Laiške rašoma apie kunigo bendrystę su vyskupu, konfratris bei pasauliečiais. Pristatydamas savo laišką, popiežiaus atstovas sakė, jog Kristus realizuojasi kunigo tarnystėje per bendrystės patirtis. Svarstant apie pasauliečius, reikėtų pereiti nuo bendradarbiavimo su jais prie atsakomybės dalijimosi. Pasauliečiai kartu su kunigu atsakingi už Bažnyčios veikimą. Kunigai turi išsipareigoti auginti brandų pasauliečių luomą.

Kardinolas susirinkime skatino kunigus atkurti autentišką bendradarbiavimą su pasauliečiais, šeimomis, kurios daug prisideda prie žmogiškųjų vertybių gynimo. Kunigui svarbu palaikyti parapijoje veikiančius būrelius, judėjimus, nes dvasininko žodis, malda žmonėms labai reikalingi. Ganytojas džiaugėsi pasisekusia kunigų piligrimine kelione į Šventąją Žemę, kvietė siūlyti daugiau iniciatyvų, kurias būtų galima įgyvendinti šių metų proga.

Vilniaus arkivyskupijos kancleris kun. Robertas Šalaševičius sakė, kad klebonams išdalytos parapijoje vykdomos pastoracijos anketos. Jos kiek pakeistos, kad būtų lengviau apdoroti duomenis, siunčiamus į Vatikano tarnybas. Anketas galima gauti ir internetu, kancleriui atsiuntus prašymą elektroniniu paštu.

Vilniaus arkivyskupijos ne miesto teritorijoje esančių parapijų klebonai dėl bažnyčių remontams reikalingų lėšų, gaunamų iš Europos Sąjungos fondų, gali kreiptis į kanclerį arba arkivyskupijos Ekonomo tarnybą.

Susirinkime kancleris pranešė, kad ateinančių metų birželio 9–11 d. Romoje vyks Kunigų metų užbaigimo renginiai. Norintys juose dalyvauti turėtų registruotis specialioje Kunigų metams sukurtoje internetinėje svetainėje. Tuo metu taip pat planuojamos kunigų rekolekcijos Vilniuje, jas ves popiežiaus pamokslininkas kun. Raniero Cantalamessa.

Kardinolas paskelbė, jog vasario 3–5 d. Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyks moralinės teologijos žinių atnaujinimo kursas „Kaip šiandien gyventi krikščionišką gyvenimą?“ apie sąžinės ugdymą, skirtas kunigams. Konferencijas skaitys, pasidalijimo grupelėms gaires nurodys moralinės teologijos daktaras kun. Vidas Balčius. Jis moralinės ir fundamentinės teologijos disciplinas dėsto popiežiškuosiuose Romos universitetuose.

Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* direktorius Linas Kukuraitis dėkojo už parapijose sėkmingai vykdomą adventinę akciją „Gerumas mus vienija“, platinamas žvakeles Kūčių stalui, kaip solidarumo ir bendrystės su vargstančiais ženklą. L. Kukuraitis kvietė parapijose atpažinti ir telkti tuos žmones, kurie galėtų parapijoje būti animatoriais, t. y. asmenimis, organizuojančiais konkrečią karitatyvinę veiklą. Arkivyskupijos *Caritas* prioritetas – stiprinti

parapinę karitatyvinę tarnystę. Ateityje planuojama daugelio parapijų *Caritas* savanorius organizuoti pamokyti šios tarnystės ypatumų.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro sielovadininkas kun. Marius Žitkauskas pakvietė kunigus tarp sekmadienių Visuotinės maldos prašymų įterpti vieną prašymą, susietą su birželio mėnesį Panevėžyje rengiamomis Lietuvos jaunimo dienomis „Kelkis ir eik“. Kunigams išdalyti lankstinukai su maldavimų sąrašais. Tai bus sviri visos parapijos maldos pagalba jaunimo dienų rengėjams ir dalyviams.

Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas apžvelgė seminarijos aktualijas, pranešė, kad dėl gripo būsimų kunigų ugdymo įstaigoje savaitę nevyko paskaitos. Advento metu iškilmingai sekmadienio Vakarinei vadovauja ir savo pastoracine patirtimi pasidalija garbaus amžiaus kunigai, visą gyvenimą išlaikę ištikimybę Bažnyčiai. Per Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo iškilmes seminarijoje III kurso klierikai įvelkami į sutanas ir priimami kandidatais į diakonystę ir kunigystę. Šiais metais įvelkami keturi seminaristai iš Vilniaus arkivyskupijos. Sausio 16 d. planuojama suteikti diakonų šventimus penkiems iš Vilniaus arkivyskupijos kilusiems klierikams ir vienam Gailestingumo vienuolijai priklausančiam broliui, kuris taip pat mokosi Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje.

Kardinolas kvietė palaikyti katalikišką spaudą, katechetams, mokykloms užprenumeruoti „Artumos“ žurnalą, kuriame daug aktualių tikėjimą ugdančių straipsnių. Taip pat ganytojas ragino parapijose platinti neseniai kokybiškai išleista „Jono Pauliaus II piligrimų kelio vadovą“, kuris svarbias Lietuvos šventoves pristato ne kaip turistinius objektus, bet kaip piligrimystės vietas.

-ksb-

Lietuvos vyrų vienuolijų vyresniųjų konferencijos posėdis

Lapkričio 20 d. Vilniaus Bazilijonų vienuolyne vykusiam LVVVK posėdyje dalyvavo: t. Vytautas Brilius MIC (pirmininkas ir sekretorius), br. Vincentas Tamošauskas OFM Cap. (pirmininkas), t. Alessandro Barelli SDB (išdininkas), t. Gintaras Vitkus SJ, t. Jonas Emanuelis Le Taillandier de Gabory FJ, t. Francois Bourgois (Tiberiados broliai), br. kun. Linas Vodopjanovas OFM (pagal įgaliojimą), t. Petro Pavlo Jachimec OSBM, br. kun. Pijus Virginijus Eglinas OP, kun. Domingo Avellaneda IVE, Lietuvos moterų vienuolijų aukštesniųjų vyresniųjų konferencijos pirmininkė s. Daiva Kuzmickaitė MVS (svečio teisėmis). Posėdis pradėtas bendra malda Vilniaus Bazilijonų vienuolyno koplyčioje.

Sesuo Daiva Kuzmickaitė pristatė posėdžio nariams LMVAVK veiklą, supažindindama su konferencijos struktūra, posėdžių organizavimo tvarka, konferencijoje veikiančiomis komisijomis, regionų veikla, finansavimu ir vykdomais projektais.

Spalio 1 d. pasibaigus Lietuvos jėzuitų provincijolo kun. A. Gudaičio SJ įgaliojimams, jis nustojo būti LVVVK nariu ir jos pirmininku. Naujuoju pirmininku išrinktas kun. Vincentas Tamošauskas OFM Cap., kuris iš sekretoriaus perėmė pirmininkavimą posėdžiui.

Apsvarstytas Lietuvos vyrų ir moterų vienuolijų konferencijų bendradarbiavimas apaštalavimo, nuolatinio ugdymo ir pašaukimų srityse. Nutarta plėtoti tokį bendradarbiavimą, prireikus, derinant su Lietuvos Vyskupų

kai žmonės savo santaupas atiduoda nepažįstamiems asmenims, į namus įsileidžia įvairių tarnybų darbuotojais prisistatančius sukčius.

Susitikimo metu buvo aptartos ir kitos aktualios problemos – nelegalaus alkoholio prekyba, smurtas šeimoje, eismo saugumo klausimai. Sutarta, kad bažnyčių skelbimų lentose bus paviešinti policijos pasitikėjimo telefonai, o kunigai paragins žmones pranešti pareigūnams apie pastebėtas negeroves. Taip pat kalbėta apie apylinkės inspektoriaus darbo reikšmę ir būtinybę kuo daugiau bendrauti su aptarnaujamos teritorijos gyventojais. Susitikime buvo kalbėta apie tai, kad apylinkės inspektorius turi kuo daugiau bendradarbiauti su savo prižiūrimos teritorijos seniūnu, kunigu, bendruomenių atstovais. Kartu spręsti aktualius saugumo klausimus raginamos ir vietos bendruomenės. Įsitraukti į šią veiklą pažadėjo ir kunigai.

„Bažnyčia ir policija bendradarbiauja visose šalyse. Tarpukario Lietuvoje žmonės net durų nerakindavo. To, matyt, mes nepasieksime, tačiau galime kartu kurti saugesnę aplinką“, – sakė dekanas Gintautas Kabašinskas. Susirinkusieji nusprendė, kad tokių susitikimų reikia. Tai puiki proga pasidalyti savo mintimis bei galimybė kartu kurti tokią aplinką, kurioje žmonėms būtų ramu ir gera gyventi.

-ak-

Paminėta sukaktis

Lapkričio 19–21 d. Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapija Kaune paminėjo tikybos mokymo Lietuvos mokyklose ir *Caritas* 20-metį. Šventė prasidėjo Švč. Sakramento adoracija. Pagarbinti Viešpaties ir jam padėkoti atėjo parapijos mokyklose dirbantys tikybos mokytojai bei *Caritas* savanoriai. Parapijos klebonas kun. Virginijus Pabrinkis kartu su vikaru kun. Andriumi Alminu pagerbė tikybos mokytojus įteikdami jiems padėkos raštus už nuoširdų ir pasiaukojamą jaunąsios kartos ugdymą. Šventėje dalyvavo arkivyskupijos Katechetikos centro koordinatore Inga Rakauskienė

bei arkivyskupijos Caritas atstovė Onutė Virbašiūtė. Pastaroji įteikė padėkos raštus Caritas darbuotojams ir dėkojo jiems už tarnystę artimui. Sukakčių proga buvo surengta kun. Artūro Kazlausko vadovaujama konferencija, diskusijos. Šventė baigta Eucharistijos šventimu ir agape. Renginį praturtino Kauno „Purienu“ vidurinės mokyklos jaunųjų ateitininkų chorelis, vadovaujamas tikybos mokytojos ses. Veronikos Višimerskaitės, ir VŠĮ VDU „Rasos“ gimnazijos solistės. Taip pat surengta moksleivių piešinių paroda. -jj-

Parapinės katechezės seminarai

Lapkričio 5 d. Alytaus Šv. Angelų Sargų parapijos namuose ir lapkričio 19 d. Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre Marijampolėje Vilkaviškio vyskupijos Parapinės katechezės ir religinio švietimo centras surengė parapinės katechezės seminarą „Adventas ir Kalėdos“, skirtą katechetams ir tikybos mokytojams, parapijoje dirbantiems su vaikais, paaugliais ir suaugusiais. Renginyje dalyvavo apie penkiasdešimt žmonių iš įvairių Vilkaviškio vyskupijos dekanatų. Seminaras parengtas pagal Lenkijoje taikomą metodiką, kurios ypatumas – labiau įsigilinti į advento ir Kalėdų kaip ypatingų momentų, švenčių liturgijoje ir išgyvenamų asmeniškai, esmę ir prasmę. Susirinkusieji klausė mokymų, žvelgdami į Švč. Mergelę Mariją kaip tikėjimo Dievo pažadais pavyzdį ir bandydami atpažinti, kokius pažadus Viešpats yra išpildęs jų pačių gyvenime. Pristatomą temą apmąstyti padėjo ir ištraukos iš vaidybinio filmo apie Kristaus gimimo istoriją peržiūra. Dalyviai dirbo bendrai ir mažose grupelėse, atliko įvairias praktines užduotis, padedančias dvasiškai atsinaujinti ir sėti tikėjimo sėklą savo aplinkos dirvoje, rašė „Marijos dienoraštį“. Pabaigoje jiems išdalyta renginio medžiaga. -krb-

„Artumos“ skaitytojų klubas

Gruodžio 2 d. Vilkaviškio vyskupijos Parapinės katechezės ir religinio švie-

Konferencija ir atskirais vyskupais. Pritarta idėjai surengti bendrą seminarą juridiniams klausimams dėl vienuolynų pastatų draudimo ir kt. aptarti.

Svarstyta galimybė prisidėti prie Moterų vienuolių vyresniųjų konferencijos rengiamos internetinės svetainės ir tokio prisidėjimo formos. Svetainėje galėtų būti pateikiamos minimalios žinios apie vyrų vienuolijas, nuorodos į vienuolių svetaines, o kas savo neturi, turėtų galimybę tai padaryti toje pačioje svetainėje. Aptarti bendro svetainės išlaikymo išlaidų pasidalijimo principai.

Nutarta pasinaudoti apaštališkojo nuncijaus kvietimu ir kitą LVVVK posėdį surengti 2010 m. sausio 27 d. apaštališkojoje nunciatūroje Vilniuje.

-kvb-

Paminėtos vysk. A. Vaičiaus mirties metinės

Lapkričio 25 d. Telšių Šv. Antano Paduviečio katedroje prisimintas šviesaus atminimo vyskupas Antanas Vaičius, daug metų tarnavęs Telšių vyskupijos tikintiesiems. Į mirties metinių paminėjimą susirinko gausus būrys dvasininkų bei tikinčiųjų. Vyskupo mirties metinių šv. Mišių iškilmingai liturgijai vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo kiti svečiai vyskupai: Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, Vilkaviškio vyskupas ordinaras Rimantas Norvila, Panevėžio vyskupas ordinaras Jonas Kauneckas, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Panevėžio vyskupas emeritas Juozapas Preikšas bei dabartinis Telšių ganytojas Jonas Boruta SJ. Taip pat Eucharistiją šventė ir nemažas būrys vyskupijos dvasininkų, kurių daugelį kunigiškajai tarnystei įšventino būtent a. a. vyskupas A. Vaičius.

Šv. Mišių pradžioje susirinkusiuosius pasveikino Telšių vyskupas ordinaras J. Boruta SJ, primindamas vysk. A. Vaičiaus tarnystės metais ypač aktualias temas: sakramentinio gyvenimo būtinybę, siekį kovoti su priklausomybėmis, ypač alkoholizmu, kuris yra daugelio šeimų, o kartu ir visos visuomenės problemų šaltinis. Anot ganytojo, šiandien pasaulio socialinis veidas būtų kur kas šviesesnis, jei būtų kreipiamas deramas dėmesys į kovą su priklausomybėmis tikėjimo perspektyvoje. „Vyskupui A. Vaičiui nebuvo svetimos šios problemos, jis rūpinosi Bažnyčia“, – sakė vysk. J. Boruta SJ.

Eucharistijai vadovavęs arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius susirinkusiesiems pamokslu metu kalbėjo, kad žemaičiai niekada nepamirš trijų vyskupų – Motiejaus Valančiaus, Vincento Borisevičiaus bei Antano Vaičiaus. „Jie visi tarnavo Bažnyčiai labai sunkiais laikais, kai tikintieji pasauliečiai ir kunigai buvo engiami bei persekiojami, kai pildėsi Kristaus pranašystė: *Jūs išdavinės tėvai, broliai, giminės ir draugai; kai kuriuos net žudys. Visi jūsų nekės dėl mano vardo. Vis dėlto nė plaukas nuo jūsų galvos nenukris. Savo ištvėrme jūs išlaikysite savo gyvybę (Lk 21, 16–19)*“, – ganytojus lakoniškai pristatė arkivyskupas. Jis taip pat nurodė juos vienijusią savybę: „Šiuos tris žemaičių vyskopus jungia gili bažnytinė dvasia, padėjusi jiems pačiomis sunkiausiomis sąlygomis rūpintis Bažnyčia.“ Tęsdamas savo mintis, dvasininkas apibūdino vyskupo, kunigo tarnybos sampratą evangeliniame kontekste. Sekdamas popiežiaus Benedikto XVI kalba, pasakyta rugsėjo 12 d. konsekruojant penkis vyskopus, arkivyskupas S. Tamkevičius SJ pakartojo Šventojo Tėvo mintis: „Dievas iš gero tarno tikisi ištikimybės, protingumo ir gerumo.“ Homilijos pabaigoje arkivyskupas pridūrė, jog būtent tokį vyskupą A. Vaičių atsimesna Žemaitijos tikintieji – kaip išmintingą, gerą ir

ištikimą ganytoją, sakiusį gerus ir padrašinančius žodžius ir liudijusį juos savo gyvenimu, t. y. tvirtai ir ištvermingai gynusį savo tikinčiuosius.

Pasibaigus šv. Mišioms a. a. vyskupui pagarba atiduota ir „Viešpaties angelo“ malda katedros šventoriuje, prie velionio kapo, kurio paminklą – iš akmens prof. Antano Kmieliausko iškaltą Rūpintojėlį – pašventino arkivyskupas S. Tamkevičius. Po to visi rinkosi Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos refektoriuje gedulinių pietų.

-at-

Pašiaušės jėzuitų kolegijos jubiliejus

Lapkričio 23 d. Šiaulių universiteto bibliotekoje paminėtas Evangelinės žinios Lietuvoje tūkstantmetis ir Pašiaušės jėzuitų kolegijos įkūrimo 355-metis. Minėjimą organizavo ŠU Humanitarinio fakulteto, Filosofijos ir antropologijos katedra, Lietuvos mokslininkų sąjungos skyrius „Salduvė“ (vadovas prof. Vaclovas Tričys) bei Šiaulių universiteto biblioteka, kurios direktorė Loreta Burbaitė renginį ir vedė.

Ketvirtą valandą po pietų prasidėjęs minėjimas sulaukė gana didelio klausytojų būrio. Pašiaušės jėzuitų kolegijos veiklos tyrinėjimo svarbą įvertino Šiaulių universiteto rektorius prof. Vidas Lauruška, taręs pasveikinimo žodį. Rektorius pabrėžė, kad žinant istoriją lengviau eiti į priekį. ŠU mokslo ir meno prorektorė doc. dr. Stefanija Ališauskienė pristatė Šiaulių krašto kultūros ir mokslo istorijos tyrimus. Prof. Vaclovas Tričys priminė bei suaktualino mokslo šiaurės Lietuvoje ir Šiaulių krašte istoriją. Doc. dr. Stasys Šimaitis, pagrindinis šio renginio idėjos autorius ir įgyvendintojas, pristatė profesoriaus jėzuito Jono Nepreckio 1749-aisiais metais sudarytą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapi. Paveiklo „Pirmieji jėzuitai Pašiaušėje“ sukūrimo aplinkybes bei turinį komentavo paveiklo autorius prof. Ričardas Garbačiauskas. Prof. Giedrė Čepaitienė pateikė Pašiaušės kolegijos rektoriaus jėzuito Gabrieliaus Šimkevičiaus pamokslų, rašytų XVII a. pradžioje–XVIII a. pabaigoje, kalbinę interpretaciją. Meniška to paties Gabrieliaus Šimkevičiaus „Vytenio ir Gedeono dramų prologus mokykliniam teatrui“ inscenizavo Menų fakulteto Teatro katedros I kurso studentai, vadovaujami dėstytojo, Šiaulių dramos teatro aktoriaus Juozo Žibūdos. Galiausiai jėzuitų Šiaulių krašte istoriją bei dabartį apibūdino Šiaulių Šv. Ignaco Lojolos rektorato namų vyresnysis tėvas Algimantas Gudaitis SJ. Minėjimas baigtas diskusijomis, vertingais pasiūlymais. Mokslininkai, studentai domėjosi ir Pašiaušės kolegijos veiklą pristatančia parodėle, kurią sudarė knygos, jėzuito Jono Nepreckio XVIII a. sudarytas LDK žemėlapis bei minėtasis Ričardo Garbačiausko paveikslas „Pirmieji jėzuitai Pašiaušėje“.

Pašiaušė įsikūrusi 25 kilometrai į pietus nuo Šiaulių. 1654 m. jėzuitų įsteigtoje kolegijoje dėstytas visas ano meto pradžios ir vidurio mokslo kursas – mokyta lotynų, lenkų kalbų, skaitymo, rašymo, skaičiavimo, literatūros, geografijos, istorijos, muzikos dalykų. Kolegija netgi turėjo savo teatrą, chorą, orkestrą. Liaudies ir bajorų vaikai į mokyklą susirinkdavo ne tik iš Žemaitijos, bet ir iš tolimesnių vietovių – Kuršo, Livonijos, Rygos, Švedijos. Pašiaušės kolegija buvo viena turtingiausių anuometėje Lietuvoje. Joje būta per pusantro tūkstančio tomų bibliotekos.

Aukštojo mokslo disciplinos Pašiaušės kolegijoje dėstytos epizodiškai. Jėzuitų klierikams čia vykdavo moralinės teologijos studijos, čia jie ruošdavosi

timo centro iniciatyva Marijampolėje susirinko žurnalo „Artuma“ skaitytojų klubas. Susitikimo tikslas – burti šio katalikų mėnraščio skaitytojus, norinčius pasikalbėti apie publikuojamus straipsnius, apsvastyti jų iškeltus klausimus. Susitikimus numatyta rengti kartą per mėnesį. Jų metu bus aptariamas paskutinis žurnalo „Artuma“ numeris, diskutuojama. Siekiant geriau įsigilinti į sudominusias temas, planuojama kartais pasikviesti įvairių sričių specialistus. Pirmojo susitikimo pradžioje dauguma susirinkusiųjų paliudijo, kad skaito „Artumą“ dar nuo anksčiau leisto žurnalo *Caritas* laikų. Vėliau buvo kalbama apie lapkričio mėnesio „Artumos“ numerį, labiau atkreipiant dėmesį į straipsnius apie Arso kleboną šv. Joną Vianėjų ir kitus kunigus, „gyvybės langelių“ idėją, pagyvenusius bei vienišus žmones. Žurnalo redaktoriaus Dariaus Chmieleusko vedamojo paakinti, susitikimo dalyviai pripažino, jog tokie susibūrimai labai reikalingi, svarbūs dar ir todėl, kad padeda įveikti arba įprasminti vienatvę, kuriai aptartame „Artumos“ numeryje ir skirta daugiausia dėmesio. -krb-

Tradiciniai rarotų giedojimai

Gruodžio 5-osios pavakarę į Klaipėdos etnokultūros centrą rinkosi miestelėnai ir svečiai prisiminti ar naujai susipažinti su rarotų giedojimais. Etnokultūros centro direktorė Nijolė Služiūskienė sveikindama gausiai susirinkusius dalyvius džiaugėsi, jog įsibėgėja renginių ciklas, leidžiantis giliau pažinti katalikiškąją liaudies tradiciją. Renginyje dalyvavęs kunigas Saulius Stumbras pristatė rarotų istorinę kilmę, tradicijas ir liturgiją, apžvelgė Marijos valandų („gadzinkų“) kelią į Lietuvą ir senas giedojimo tradicijas. Prelegentas pastebėjo, jog Marijos valandos nebuvo tik bažnytinis giedojimas, jos giedotos ir advento vakarais namuose, šeimai susėdus prie stalo ar dirbant įvairius darbus. Kunigas apgalvestavo, jog ši graži liaudiškojo pamaldumo tradicija, deja, liko tik bažnyčiose, namuose mažai bepraktikuojama. „Dera atkreipti dėmesį, jog kaimyninėje Lenkijoje Marijos valandų ir rarotų tradicijos

iki šios dienos išlikusios gyvos, – kalbėjo kunigas, – tai gali būti sektinas pavyzdys ir mums sugrąžinti į šeimas bendros maldos tradiciją, kuri buvo tokia gyva iki sovietmečio.“ Aptaręs rarotų giedojimus kunigas pristatė svečius – Vilniaus arkikatedros bazilikos liaudies giesmių ansamblį, vadovaujamą Janinos Bukantaitės. Šis kolektyvas kiekvieną advento sekmadienio rytą Vilniaus arkikatedroje bazilikoje gieda Marijos valandas. Džiugu, jog tą vakarą gausiai susirinkę žmonės giedojo kartu su minėtu ansambliu. Melodijos autentiškos – jas ekspedicijų metu surinko prof. habil. dr. A. Motuzas, dauguma jų užrašyta Žemaitijoje.

-kss-

Vaikų piešinių konkursas

Minint tikybos mokymo Lietuvos mokyklose dvidešimtmetį, Marijampolės dekanate surengtas vaikų piešinių konkursas tema „Dievo ženklai mano gyvenime“. Jį organizavo Vilkaviškio vyskupijos katechetikos centras ir Marijampolės dekanato tikybos mokytojų metodinis centras. Patys gražiausi darbai, kuriuos atrinko tikybos ir dailės mokytojai, buvo eksponuojami Marijampolės Šv. arkanĝelo Mykolo bazilikoje. Lapkričio 12 d. Marijampolės bazilikoje konkurso baigiamojo renginio proga šv. Mišias aukojo parapijos klebonas kun. Andrius Šidlauskas ir kun. Rytis Baltrušaitis. Jose dalyvavo piešinių autoriai, jų tėvai bei tikybos mokytojai. Pamokslė kun. Rytis Baltrušaitis kalbėjo apie įvairius Dievo ženklus mūsų gyvenime, tarp kurių yra ir Viešpaties duota galimybė per paskutinius 20 metų ugdymą mokyklose praturtinti tikybos dėstymu. Jis kvietė kiekvieną atpažinti, priimti savo ir kitų talentus kaip Dievo dovanas bei juos naudoti kuriant gėrį ir grožį. Po šv. Mišių susirinkusius Marijampolės marijonų gimnazijoje renginio dalyvius pasveikino Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, knygomis apie Šventąjį Raštą apdovanojęs jauniausiąjį ir vyriausiąjį konkurso dalyvį. Organizatoriai įteikė padėkas piešinių autoriams ir jų tikybos mokytojams. Renginio dalyvius nudžiugino įvairi muzikinė programa. Jiems

kunigystės šventimams. Šešerius metus buvo skaitomi universitetiniai filosofijos ir teologijos kursai. 1773 m. panaikinus Jėzuitų ordiną, Pašiausės kolegiją perėmė Edukacinė komisija. Norėta kolegijos bazėje steigti akademiją (tuometį universitetą), tačiau aplinkybės tam buvo nepalankios. Ištuštėjusia kolegija nebesirūpinta, jos pastatai pradėjo nykti. XIX a. viduryje kolegijos pastatai perstatyti, dabar čia veikia Juliaus Janonio gimnazija.

-irat-

Mokslinė konferencija „Padarykite mano mokiniais visų tautų žmones“

Spalio 24 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko mokslinė konferencija „Padarykite mano mokiniais visų tautų žmones“, skirta Lietuvos vyskupų paskelbtiems Evangelijos žinios tūkstantmetei Lietuvai metams paminėti.

Pirmąją konferencijos dalį pradėjo doc. dr. Artūras Grickevičius (Vilniaus pedagoginis universitetas) pranešimu „Krikščionių istorinės sąmonės paradigmos“. Jis išskėlė vietinės ir visuotinės Bažnyčios istorijos išmanymo svarbą. Dr. Darius Baronas (Lietuvos istorijos institutas) nagrinėjo temą „Krikščionių ir pagonių kaimynystė Baltijos regione X–XI a.“. Jis atskleidė, kokios sunkios užduotys buvo iškilusios ano meto krikščionybei, kaip atkakliai šalys likdavo pagoniškomis. Pranešėjas parodė, jog pagonyms bijojo naujovių, jiems atrodė, kad dėl to sugrius jų įprasta pasaulio tvarka. Dr. Mindaugas Paknys (Kultūros, filosofijos ir meno institutas), gvildenęs temą „Šv. Brunono istorija Pažaislio freskose“, aptarė šiose unikaliose freskose siektą pavaizduoti šv. Brunono gyvenimo etapą – misiją į pagonių kraštą. Prelegento teigimu, ne viskas, kas nutapyta freskose, yra paremta istoriniais faktais. Evangelikų liuteronų atstovas kun. dr. Darius Petkūnas (Klaipėdos universitetas) pristatė temą „Ekumeniniai santykiai tarp Lietuvos Romos Katalikų, Stačiatikių ir Liuteronų Bažnyčių sovietmetyje“. Pailiustruodamas to meto bažnyčių ekumenines pastangas, jis pacitavo keletą tekstų rusų kalba. Pranešėjas išskėlė mintį, kad kaip tik sovietų sistemos stipri išorinė prievarta lėmė, jog Bažnyčios linko į ekumeniją.

Antrojoje sesijoje kun. dr. prof. Kęstutis Žemaitis (Vytauto Didžiojo universitetas) analizavo temą „Lietuvos krikštas – pasirinkimas tarp Rytų ir Vakarų“. Jis atskleidė, kad pagoniškoji Lietuva buvo tolerantiška ne tik Vakarų, bet ir Rytų krikščionybei. Prelegento teigimu, Lietuva Romos krikšto dėka tapo moderni valstybė. Dr. Sigita Maslauskaitė (Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarija), gilindamasi į temą „Kad Kristaus kryžius neliktų be galios (1 Kor 1,17): kryžiaus ikonografija ir reikšmė krikščionybės istorijoje“, pateikė teologinių išvalgų apie kryžiaus slėpinio gelmę. Stačiatikių kun. t. Vitalijus Mockus (Šventosios Dvasios vienuolynas ir Šv. Paraskevijos cerkvė) gvildeno temą „Lietuvos šlovės vainiko stačiatikių šventumo žiedai“. Jis pristatė lietuvių kilmės stačiatikių šventuosius. Prelegentas taip pat priminė garsius žmones, gyvenusius Lietuvoje ir dirbusius jos labui. Lektorė dr. Ingrida Gudauskienė (Vilniaus pedagoginis universitetas) ir kun. dokt. Danielius Dikevičius (Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarija) apžvelgė senuosius lietuviškuosius Biblijos vertimus ir jų aktualumą. Jie parodė, kad Lietuva turi stiprią Biblijos vertimų tradiciją, pateikė dalinių ir pilnų vertimų chronologiją, supažindino, kaip praktiškai naudotis senaisiais vertimais norint atrasti tikslesnę Šventojo Rašto prasmę.

-vksi-

Mirė kunigas Krizantas Juknevičius SDB (1917–2009)

Gruodžio 4 dienos vakare, eidamas 93 metus, Kaune mirė kunigas salezietis Krizantas Juknevičius. Kun. K. Juknevičius gimė 1917 m. rugsėjo 17 d. Kelmėje, parapijos vargonininko šeimoje. Vaikystėje mokėsi Kelmės progimnazijoje. Ten įsitraukė į ateitininkų veiklą. 1931 m. įstojo į Šiaulių berniukų gimnaziją, tačiau po metų, susižavėjęs šventojo kunigo Jono Bosko idealais, išvyko pas saleziečius į Italiją ir mokėsi jų vadovaujamame licèjuje. 1933 m. grįžo į Lietuvą, ketindamas stoti į Kunigų seminariją. Tačiau to negalėjo padaryti, nes nebuvo baigęs gimnazijos kurso, todėl įstojo į Kretingos pranciškonų gimnaziją, kurią baigė 1935 m.

1936 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. Dar joje studijuodamas domėjosi žurnalistika, bendradarbiavo katalikiškoje spaudoje. Kunigu išventintas 1942 m. gruodžio 19 d. Po šventimų tęsė teologijos studijas seminarijoje ir baigė jas įgydamas teologijos licenciato laipsnį.

1944 m. sausio mėnesį paskirtas eiti vikaro, o vėliau ir Vilkijos gimnazijos kapeliono pareigas. Po metų iškeltas į Pociūnėlius, kur trumpai ėjo parapijos administratoriaus pareigas, o 1945 m. kovo 8 d. paskirtas Dotnuvos Akademijos bažnyčios rektoriumi ir Dotnuvos parapijos vikaru. Po pusantrų metų buvo iškeltas į Pašvitinį vikaru pagalbininku, o dar praėjus pusantrų metų tapo Pašvitinio parapijos klebonu. Pašvitinyje klebonavo aštuonerius metus.

1952 m. spalio mėnesį savo paties prašymu iškeltas į Vilkaviškio vyskupijos Kaimelio parapiją, kur klebonavo apie 15 metų. 1967 m. paskirtas Aleksoto Šv. Kazimiero parapijos altaristu, o dar po metų – Viduklės parapijos klebonu. Iš Viduklės perkeltas į Veisiejus, kur klebonavo ketverius metus, o 1980 m. birželio mėnesį tapo Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu ir darbavosi čia iki 1990 m.

Klebonaudamas Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijoje, buvo Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos klierikų nuodėmklausys. 1985 m. sausio 31 d. įstojo į Šv. kunigo Jono Bosko saleziečių draugiją ir davė amžinuosius įžadus. 1990 m. paskirtas Lietuvos saleziečių direktoriumi.

1992 m. tapo Petrašiūnų parapijos klebonu bei Palemono koplyčios rektoriumi. Jo pastangomis pradėta dabartinės Palemono Švč. Mergelės Marijos Rožančiaus Karalienės bažnyčios statyba. 1995–1997 m. taip pat dėstė Katalikų teologijos fakultete VDU. 2001 m. atleistas iš Saleziečių draugijos direktoriaus Lietuvoje bei Palemono parapijos klebono pareigų ir paskirtas Palemono parapijos vikaru. Kiek leido vis silpstančios jėgos, nuoširdžiai padėdavo parapijos kunigams pastoraciniame darbe, rašė atsiminimus, kaupė istorinę medžiagą. Paskutiniaisiais metais buvo ligos prikaustytas prie lovos.

Kun. Krizantas Juknevičius buvo pašarvotas Palemono parapijos bažnyčioje, kur gruodžio 7 d. aukotos gedulinės šv. Mišios. Palaidotas Kelmės kapinėse šalia savo tėvų.

-Kn-

koncertavo Vilkaviškio vyskupijos Krikščioniškosios kultūros centro vidurinės mokyklos moksleiviai bei Jauniaus Vyliaus ir Rasos Slankauskienės vadovaujami jaunieji kanklininkai. -du-

Keliais žodžiais

Vilnius. Spalio 7 d. Vilniaus kunigų seminarijoje vyko *Bibliotheca Sancti Josephi* antrojo tomo „Visiems tapau viskuo“ pristatymas. Leidinys skirtas praėjusiems jubiliejiniais apaštalo Pauliaus metams paminėti. Knygos pirmojoje dalyje *Studia theologica* sudėti teologiniai straipsniai labai plačia tematika: nuo filosofijos iki Bažnyčios socialinio mokymo. Antroje dalyje *Explorationes initiales* – pradedančiųjų teologiniai straipsniai. Trečiojoje *Varietas* sudėtos įvairenybės, tarp jų pristatyta ir Popiežiškoji lietuvių šv. Kazimiero kolegija Romoje. Renginio pradžioje giedojo Vilniaus kunigų seminarijos choras. Renginį vedė šešto kurso klierikas M. Sotničenka. Knygą recenzavo kun. S. Rumšas OP ir kun. V. Šimkūnas SJ. Trumpą žodį tarė knygos sudarytojai dr. I. Gudauskienė ir kun. D. Dikevičius. Prisiminimais apie Šv. Kazimiero kolegiją Romoje pasidalijo kun. L. Zaremba ir rektorius kun. Ž. Vabuolas. -vsi-

Kaunas. Gruodžio 3–6 d. Tarptautiniame advento ir Kalėdų muzikos festivalyje Bratislavoje Kauno Vytauto Didžiojo bažnyčios kamerinis choras *Cantate Domino*, vadovaujamas Rolando Daugėlos, įvertintas aukso diplomu. Lietuvos atlikėjai varžėsi tarp 24 chorų, atstovujančių 11 pasaulio valstybių: Pietų Afrikai, Singapūrai, Airijai, Vokietijai, Lenkijai, Slovėnijai, Čekijai, Slovakijai, Švedijai, Rusijai ir Lietuvai. Tarptautinė komisija aukštai įvertino Lietuvos choristų meistriškumą – garso kultūrą, įtaigią kūrinių interpretaciją, negailėjo gerų žodžių jų parengtai programai, jos dramaturgijai. Konkurse kamerinis choras *Cantate Domino* atliko S. Rachmaninovo *Ave Maria*, F. Poulenco *O Magnum mysterium*, Nielso la Cour'o *Hodie Christus natus est* R. Martinkėno *Sveikas, Jėzau* ir tradicinį spiričiuelį *I'm gonna sing*.

NAUJAS GIMIMAS

Kristaus Gimimas (Kalėdos)

Iz 9, 1–3.5–6; Tit 2, 11–14; Lk 2, 1–14

Viešpaties gimimo liturgijoje skamba kūrimo aidas. Čia kuriama tai, kas nauja ir nebūta. Šiandien pasaulis yra tuščia ir betvarkė dykynė. Virš jo sklindo Dievo Dvasia ir skamba Tėvo balsas: „Tebūna šviesa.“ Šiandien ši šviesa iš naujo kuria pasaulį. Ji daro visa nauja. Viešpaties gimimo naktis šviesesnė už šviesiausią dieną. Ši šviesa sklinda iš Dievo, kuris nesibodėjo tapti žmogumi, per jį dangus tapo žeme, o žemė – dangumi. Per jį tapome dievystės dalininkais, nes jis maloningai panorėjo dalyvauti mūsų gyvenime. Šiandien džiaugiamės ne tik kūdikėlio Jėzaus, bet ir kiekvieno iš mūsų gimimu. Kalėdų naktį kiekvieniame iš mūsų turi gimti kažkas nauja. Atgimę iš naujo vėl galime pajusti džiaugsmingą meilę, suvokdami, kad visa tai kyla ne iš mūsų. Šventasis Paulius vadina krikščionis nauju kūrinium: „Kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys. Kas buvo sena – praėjo, štai atsirado nauja“ (2 Kor 5, 17).

Evangelijos pasakojime pats Jėzaus gimimo faktas nusakomas glaustai: „Prisiartino metas gimdyti, ir ji pagimdė savo pirmgimį sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė edžiose.“ Šis įvykis tampa slėpiniu, tikėjimo akimis apimant išganyto istorijos tėkmę. Jo centre – Kūdikis, iškalbingiausias naujos pradžios ženklas. Angelai nurodo piemenims šį ženklą, patvirtinantį Išganytojo gimimą. Su panašia nuostaba ir mes džiaugiamės prakartėle. Drauge tikėjimo akimis žvelgiame į slėpinį: šis Kūdikis – tas pats Žodis iš Jono evangelijos prologo, skaitomo Kalėdų dienos Mišiose. Išganytas yra konkretus asmuo Jėzus Kristus. Jis visam pasauliui dovanoja sutaikinimą su Tėvu.

Tikėjimas gaivino ištikimiausių izraelitų viltį šimtmečiais laukiant Mesijo. Tikėjimo šviesa leido piemenims išgirsti angelų žinią. Žmonių tikėjimas – arba netikėjimas – nuo pat gimimo paženklino Jėzaus žemiškąjį gyvenimą prieštaravimo ženklu. Džiaugdamosis Išganytojo gimimu senelis Simeonas drauge pranašavo kūdikio motinai skausmo kalaviją, „kad būtų atskleistos daugelio širdžių mintys“. Kalėdų įvykių aprašyme Juozapas ir Marija tarsi išlieka antrame pasakojimo plane. Jie girdi kitų žmonių liudijimus, angelų pranašystes, tačiau patys nekalba. Jie su meile ir pasitikėjimu žvelgia į kūdikį ir širdyje svarsto jo slėpinį. Mes norime rikiuotis tarp tikinčiųjų, laukusių Išganytojo ir džiaugsmingai atpažinusių jį Betliejaus Kūdikyje.

Evangelijoje aprašomą Kalėdų įvykį lydi ne tik džiaugsmas, bet ir abejonė, baimė, netikrumas. Jėzaus pirmtako Jono tėvai Zacharijas ir Elzbieta nebetikėjo galėsia susilaukti vaikelio. Simeonas ir Ona bijojo numirti nesulaukę Išganytojo gimimo. Laimė, jaunai Izraelio mergaitei pakako tikėjimo ir vilties ištarti Viešpaties pasiuntiniui „Taip“. Ilgas laukimas nulemia širdies nuovargį, kai protas atskiriamas nuo širdies, o apeigos ir šventės – nuo „tikrojo“ gyvenimo. Jeruzalės gyventojai labai gerai žinojo, kur turėjo gimti Išganytojas. Jie nurodė išminčiams tikslų kelią. Jie gerai pažino savo tikėjimo tiesas ir šventę visas šventes. Tačiau nė vienas jų nepasistengė eiti drauge su išminčiais. Jie „per gerai“ žinojo, ir tai tapo nežinojimu. Mes taip pat daugelis žinome „per gerai“, ir tai mums trukdo. Tuomet mūsų abejingumas ir įpročių rutina užgožia širdį sunkiai pramušamu šarvu.

Mums nebūtų jokios naudos, jei Dievo įsikūnijimu apsirėškusi jo meilė neturėtų tęsinio. Kalėdų stebuklas yra tai, kad per liturginį šventimą būtent „dabar“ tarp mūsų gimsta Dievas, jam reikia mūsų rankų, reikia lūpų skelbti tiesos ir paguodos žodį, reikia mylinčių širdžių. Apsireikšdamas Dievas pripildė pasaulį džiaugsmo. Iki Jėzaus atėjimo žmonija tarsi lūkuriavo priešais gąsdinančią Dievo galybės ir nesuprantamo tylėjimo sieną. Jėzaus gimimu apsirėškęs Dievas perplėšė visas uždangas ir susprogdino sienas. Evangelija prasideda džiaugsmo žinia, nuostaba ir pažadu. Visi sukrėsti, visi gauna kur kas daugiau negu galėjo tikėtis. Buvusi nevaisinga Elzbieta pagimdo, netikėjęs Zacharijas pranašauja. Mergelė tampa motina, piemenys bendrauja su angelais, išminčiai dovanoja brangiausia, ką turi, o Simeonui nebereikia bijoti mirties. Svarbiausia žinia ir apreiškimas: Dievas yra ne toks, kokį jį įsivaizdavome, bet be galo geresnis, meilesnis, stebinantis ir patraukiantis. Dabar mums belieka džiaugtis ir dėkoti: „Dievas su mumis.“

Mūsų siela trokšta Dievo. Nepavyks pasotinti ją mažesniais dalykais: pinigais, pramogomis, patogios gerovės trupiniais. Jei viltis ir energiją skyrėme tik planuodami ateities gerovę, laimės horizontas lieka nepasiekiamas. Iškyla naujų poreikių, bėdų, trūkumų. Iš tikrųjų mums trūksta paties Dievo. Turime išmokti būti laimingi dabar, antraip ir liksime nuolat dejuojantys ir nepatenkinti. Amžinasis gyvenimas prasideda jau čia, jį liudija džiaugsmo dovana. Šiandien matome naujos pradžios ženklą. Džiaugsmingai priimkime Kalėdų žinią: mums gimė Išganytojas. Mes atpažįstame šį ženklą, kurio anuomet nepažino ir dabar nepažįsta pasaulis. Tikėjimas Betliejaus Kūdikiu mums atneša ramybės ir vilties pažadą: „Ramybė jo mylimiems žmonėms.“

KLUSNUMAS NAZARETE

Šventoji Šeima (C)

Sir 3, 2–6. 12–14; Kol 3, 12–21; Lk 2, 41–52

Žmonių šeima tapo paties Dievo šeima. Įsikūnijimo slėpinys pašventina šeimą: tai vieta, kurioje patinka gyventi Dievui. Šeima yra gyvenimo, augimo ir Dievo valios suvokimo aplinka. Šventąją Nazareto šeimą vienija tarpusavio meilė ir atsakomybė. Jie myli vienas kitą nesisavindami. Čia nėra priešybės tarp meilės ir Dievo valios vykdymo. Ir šiandien kiekviena krikščionių šeima, ypač per Krikšto ir Santuokos sakramentus, pratešiančius Įsikūnijimo slėpinį, seka Šventosios Šeimos pavyzdžiu. Krikščioniškoje šeimoje nuolat mokomasi nesavanaudiškai mylėti ir aukotis dėl kitų. Kito laimė yra ne mažiau svarbi už mano. Meilė yra vaisinga, atvira ateičiai ir viltinga. Tikra meilė priima kūdikį ne kaip apsunkinimą, bet kaip palaiminimą ir Dievo pasitikėjimo išraišką. Tikrasis šeimos turtas – bendrystė, drauge praleistas laikas, kartu kuriamos ir atpažįstamos vertybės. Čia mokomasi kitą žmogų priimti kaip dovaną. Čia dažniau kartojamas žodis „tu“, o ne „aš“.

Šventosios Šeimos maldinga kelionė į Jeruzalės šventyklą užbaigia evangelisto Luko pasakojamą Jėzaus vaikystės istoriją. Ši užsklanda paliudija Jėzaus išmintį ir dieviškąją sūnybę. Kai Marija su Juozapu galiausiai randa dvylikametį Jėzų šventykloje, Marija išreiškia savo motinišką rūpestį žodžiais, kuriuose galima justiškaudinimą: „Kam mums taip padarei?“ Tokia motinos reakcija atrodo labai normali. Marijos ausyse ir širdyje tebeaidi angelo apreiškimo žodžiai. Ji gyvai atsimena kūdikio gimimo aplinkybes Betliejuje. Nepaisant to, jaučiasi atsakinga už šį vaiką, turi užauginti jį, kad jis įvykdytų savo misiją. Todėl Marijos rūpinimasis visiškai suprantamas.

Jėzaus atsakymas klausimu skamba keistokai: „Kam gi manęs ieškojote?“ Šiame klausime galime išgirsti dvasinę perskyrą: ar manęs ieškojote tik norėdami nusiraminti ir nuraminti savo jausmus? Ar ieškojote, kad įvykdytumėte jums Tėvo patikėtą misiją? Jei galioja pastarasis atsakymas, nėra pagrindo nerimauti. „Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?“ Ar nežinojote, kad visuomet vykdau Tėvo valią? Juozapas ir Marija nesuprato jo žodžių ir nieko neatsakė. Jie tiesiog priėmė širdimi savo Sūnaus klausimą vildamiesi, kad Dievas suteiks šviesos ir supratimo.

Pabrėžtina, kad Jėzaus atsakymas Marijai yra pirmieji jo žodžiai Luko evangelijoje. Tai dar labiau pabrėžia

jų programinę svarbą. Jėzus pavadina Dievą savuoju Tėvu. Nors jis dar vaikas ir niekuomet nestudijavo Mozės įstatymo, šventykloje susirinkę mokytojai stebisi jo atsakymais. Jis turi tiesioginį ryšį su Dievu ir jo Įstatymu. Iš čia kyla dvylikamečio Jėzaus išmintis. Tačiau Jėzus čia pat atsisako atsirandančios nepriklausomybės, kurią diktuoja vaizduojama situacija. Jo tėvų emocijų išraiška parodo, kad dar neatėjo jo valanda. Jėzui reikia grįžti į Nazaretą drauge su Juozapu ir Marija. Dieviškoji išmintis pasirodo pagarbiu santykiu žemiškoje šeimos bendrystėje: „Jis buvo jiems klusnus.“

Šventoji Šeima yra visų krikščioniškųjų šeimų pavyzdys. Tačiau iš šio epizodo gali susidaryti įspūdis, kad jų bendravimui trūksta artumo. Jie bendrauja tik klausimais, tarsi tardydami vienas kitą. Nė vienas negauna patenkinamo atsakymo. Tarp jų tarsi įsisuko tarpusavio nesupratimo virusas. Juk artimiems bičiuliškiems santykiams įprasta suprasti vienas kitą iš pusės žodžio ar žvilgsnio. Aprašytoje scenoje to visai nėra. Tačiau neapsigaukime. Šilti ir draugiški santykiai, lengvas tarpusavio supratimas šeimos gyvenime yra vertybės, tačiau ne vienintelės. Evangelijos epizodas mus moko suvokti aukščiausią vertybę – Dievo valią. Net artimiausi šeimos nariai ją suvokia savaip, unikaliu būdu ir savo laiku.

Kartais ir mes patiriame nelauktų reakcijų. Gerai pažįstami žmonės atsiliepia priešingai negu tikėjomes. Vietoj bičiuliško žodžio, palaikymo, sulaukėme kitokios išraiškos, geriausiu atveju – tylos. Dėl to pajutome nuotolį, net svetimumą. Ir vieningiausiose šeimose žmonės patiria tarpusavio nesupratimo kančios. Tai susiję su mūsų žmogiškuoju ribotumu ar nuodėmingumu. Turime polinkį savintis, dominuoti, reikalauti iš kito, manipuliuoti kito gyvenimu. Savinimąsi išreiškiamo net kalbėdami: mano vyras, mano žmona, mano vaikai. Net linkint kitiems laimės būna sunku susitaisyti su mintimi, kad ši laimė ateis nepriklausomai nuo mūsų. Evangelijos scenoje Marija ir Jėzus bendrauja užduodami klausimus, tačiau jie nereikalauja atsakymo. Nei vienas asmuo neperžengia savo ribų. Sūnus lieka klusnus, o tėvai kantriai laukia. Ši skaudū patirtis leidžia pasitikrinti savo nuostatą ir iš naujo atrasti santykių pusiausvyrą, kuri yra jau kitokios kokybės.

Užuot primygtinai reikalavę atsakymų, stengėsi įrodyti savo teisybę, Šventosios Šeimos nariai pasirinko mylėti. Čia vėl prisimename šv. Pauliaus pamokymą kolosiečiams: „Viršum viso šito tebūna meilė, kuri yra tobulumo raištis.“

JĖZAUS MOTINA

Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Švenčiame Marijos Dievo Gimdytojos iškilnę. Šiandienos skaitinyje minimas Jėzaus apipjaustymas ir vardo suteikimas aštuntą dieną po gimimo. Pirmąją Naujųjų Metų dieną taip pat švenčiama Pasaulinė taikos diena. Šventasis Tėvas šios dienos proga paskelbia specialią žinią. Minime Dievo Motinos titulą kiekvieną kartą kalbėdami „Sveika, Marija“ malda. Šiandienos iškilnę mus dar kartą kviečia suvokti, kas yra Jėzus. Tikime, kad Jėzus Kristus yra vienas asmuo, turintis dieviškąją ir žmogiškąją prigimtį. Yra tik vienas Jėzus, jis yra ir Dievas, ir žmogus. Kalėdų laikotarpiu švenčiame tai, kad amžinasis Žodis, antrasis Švenčiausiosios Trejybės asmuo, tampa vienu iš mūsų: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų.“ Žodis, kuris nuo amžių buvo dieviškas, priėmė žmogiškąją prigimtį ir įžengė į istorinį laiką. Marija yra amžinojo Žodžio Motina. Jis per ją priėmė žmogiškąją prigimtį. Taigi Marija yra Dievo Motina.

Marija yra tikėjimo žmogaus pavyzdys. Šventasis Augustinas apie Marijos tikėjimą sakė, kad Dievo buvimas Marijos širdyje yra ankstesnis, negu ji priėmė Dievą į savo iščias. Jos tikėjimas apima dvasinę ir fizinę, regimą ir neregimą tikrovę. Tikėjimas yra vidinis ryšys su visos būties šaltiniu. Per tikėjimą Marijos ryšys su Dievu tapo regimas. Dvasinis ryšys tapo fiziniu. Dievo Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. Amžinasis Dievo Sūnus galėjo gimti dėl to, kad Marija buvo „malonėmis apdovanotoji“. Ji tobuliausia iš žmonių dėl ypatingo ryšio su Dievu.

Evangelijoje ne kartą minima, kad Marija dėmėjosi Dievo stebuklus ir svarstė juos savo širdyje. Evangelistas Lukas tai primygtinai pabrėžia parodydamas, kad Marija nebuvo vien pašalinė išganymo plano stebėtoja. Ji suvokia, jog Dievas per ją vykdo savo atpirkimo stebuklą. Jai nekelia abejonių Dievo iniciatyva. Marija leidžia Dievui veikti per save ir netemdo jo veikimo. Dvasinio gyvenimo esmė yra leisti, kad Dievo darbas būtų matomas, leisti kitiems patirti Dievą neatkreipiant dėmesio į save. Dvasinis rašytojas Thomas Mertonas pavadino Mariją iškiliausia asmenybe, nes ji neužtemdo savo asmeniu Dievo šviesos. Minėdami Marijos Dievo Gimdytojos iškilnę, švenčiame jos nuolankumo didybę. Ji leido tam, kas dvasiška, tapti kūnu ir savo kūniškumo ribomis nesumenkino Dievo veikimo.

Šiandien į Dievą galime kreiptis vardu, nes jis mums apreiškėtas. Angelas nurodė Marijai šį vardą dar prieš jo pradėjimą iščiose. Jėzaus vardas yra apreiškimas ir mokymas: Dievas gelbėja. Belaukdami Mesijo izraelitai tikėjosi sulaukti teisėjo, gal net kerštautojo, tačiau gimė Gelbėtojas. Žmonės tikėjosi, kad apsireiškęs Dievas atlygins geriesiems ir nubaus bloguosius. Tačiau Jėzus atėjo ieškoti pasiklydusiųjų ir valgyti su nusidėjėliais. Jis apreiškė, kad Dievas myli nusidėjėlius, nors nepakenčia nuodėmės. Jis myli taip pat teisiuosius, tačiau ne dėl jų teisumo. Dievas myli besąlygiškai ir dovanai, panašiai kaip tėvai myli savo vaikus. Atėjus Išganytojui žmonės pasidalijo, tačiau ne taip, kaip buvo įprasta – į geruosius ir bloguosius, bet į kitokias kategorijas. Vieni žmonės įtikėjo meile ir leidosi mylimi. Tie tiki, kad jiems reikia gelbstinčio Dievo – Jėzaus. Jie priima išganymą kaip dovaną ir malonę. Į šią kategoriją pateko daugybė nusidėjėlių ir nedaugelis teisiųjų. Kitoje pusėje stoji tie, kuriems nesinorėjo priimti meilės, kurie mieliau rinkosi vykdyti nustatytas pareigas ir atlikti prievoles (taip pat religines). Tie norėjo nusipelninti savo laimę, užsidirbti ją kaip atlygį. Buvo taip pat tokių, kurie manė, jog negali būti mylimi, nes per daug nusidėjo. Jie per daug sureikšmino savo nuodėmingumą ir netikėjo Dievo meilės galia.

Mums reikia pasirinkti, kokiai žmonių kategorijai norime priklausyti. Daugelis krikščionių nemano esą nei dideli nusidėjėliai, nei labai šventi, norėtų rinktis kažkokią tarpinę būseną. Tačiau Jėzus pabrėžia atėjęs ieškoti prauvėlių ir gelbėti nusidėjėlių. Šiandien išpažinkime: mums reikia Gelbėtojo Jėzaus ir Dievo Motinos užtarimo.

Skaičių knygos skaitinyje girdėjome trigubą palaiminimą: Dievas įsako Mozei, Aaronui ir jo sūnums laiminti izraelitus. Pats Dievas yra laiminimo ir išganymo versmė. Dievas laimina žmogų nuo pat sukūrimo. Senosios Sandoros laikais Dievo palaiminimai buvo suvokiami daugiausia kaip apčiuopiamos dovanos: gausūs palikuonys, kaimenės, derliai, gera sveikata, ilgas gyvenimas. Didžiausias ir galutinis Dievo palaiminimas yra Jėzus Kristus. Naujajame Testamente suskamba nauja palaiminimo samprata. Apaštalas Paulius Laiške efeziečiams sako, kad Kristuje esame palaiminti „visokeriopa dvasine palaima danguje“. Kalno pamoksle palaimintais vadinami vargdieniai, alkstantys ir trokštantys. Aišku, kad palaiminimų pilnatvė atsivers tik galutinai įsiviešpatavus Jėzui. Naujųjų Metų proga pirmiausia linkėkime Jėzaus atneštos ir būsimos palaimos.

Kardinolas Joseph Ratzinger

Žmogaus sukūrimas

Pamokslas, pasakytas 1981 m. Miuncheno katedroje

Pr 2, 4–9

Kas yra žmogus? Į šį klausimą tenka atsakyti visoms kartoms ir kiekvienam pavieniui žmogui, nes mums, priešingai negu gyvūnams, gyvenimas nėra tiesiog iš anksto gatavai nubrėžtas. Atsakyti, kas yra žmogus, visada yra ir užduotis, kreipimasis į mūsų laisvę. Kiekvienas turi iš naujo teirautis, kas yra žmogaus būtis, nuspręsti, kuo noriu būti kaip žmogus. Visi norom nenorom gyvenime turime atsakyti į žmogaus būties klausimą.

Kas yra žmogus? Šventojo Rašto pasakojime apie sukūrimą mums nurodomos gairės kelyje į slėpiną žmogaus būties šali. Juo trokštama pagelbėti suvokti, koks yra Dievo sumanymas žmogaus atžvilgiu, padėti kūrybiškai iš naujo atsakyti laukiančiam to iš mūsų Dievui.

1. Žmogus – paimtas iš žemės (1)

Kas čia sakoma? Iš pradžių pranešama, kad Dievas padarė žmogų iš dirvos žemės. Tai ir pažeminimas, ir paguoda. Pažeminimas, nes taip mums pasakoma: nesi Dievas, pats savęs nepadarei ir nevaldai visatos, esi ribotas. Esi mirčiai nuskirta būtybė, kaip visa kita gyvybė, esi tik žemė. Tačiau tai ir paguoda, nes mums tai reiškia: žmogus nėra demonas, kaip kartais galėjo atrodyti, nėra piktoji dvasia. Žmogus padarytas ne iš neigiamų galių, bet iš geros Dievo žemės. Už to atsiveria dar didesnė gelmė. Mat mums sakoma, kad *visi žmonės yra žemė*. Anapus visų skirtumų, sukurtų kultūros ir istorijos, galiausiai visi esame viena ir tas pat. Faktiškai čia jau išreikšta mintis, kurią viduramžiai, veikiami baisios patirties, nulemtos visiems grėsusios mirties didžiųjų maro epidemijų metu, perteikė mirties šokių pavidalu: karaliai ir elgetos, šeimininkai ir tarnai galiausiai yra viena, vienas ir tas pats žmogus, paimtas iš vienos ir tos pačios žemės ir nuskirtas grįžti į vieną ir tą pačią žemę. Per visus istorijos nuosmukius ir pakilimus žmogus lieka toks pat, lieka žemė, lieka padarytas iš žemės ir nuskirtas į ją grįžti.

Sykiu taip išryškėja visos žmonių giminės vienybė: visi esame tik iš *vienos* žemės. Įvairiųjų „kaulų ir kraujų“ nėra. Iš pagrindų skirtingų žmonių nėra, kaip manė daugelio religijų mitai ir tikino mūsų laikų pasaulėžiūros. Nėra skirtingų kastų ir rasių, žmonėms suteikiančių skirtingą vertę. Esame *viena* žmonija, Dievo padaryta iš *vienos* žemės. Pasakojime apie sukūrimą

visoje Biblijoje labiausiai norima išreikšti būtent tokią mintį. Priešingai visiems žmogaus susiskaldymams ir išpuikimams, save keliant virš kitų ir nuo kitų atribojant, žmonija paskelbiama esanti *viena* Dievo kūrinija iš *vienos* žemės. Pradžioje pasakyta mintis dar kartą pakartojama po tvano: didžiajame kilmės sąrašė (*Pr 10*) vėl kalbama apie tai, kad daugelyje žmonių tėra *vienas* žmogus. Biblija taria ryžtingą „ne“ bet kuriam rasizmui, visokiam žmonijos pasidalijimui.

2. Dievo panašumas

Tačiau, kad atsirastų žmogus, reikia dar vieno dalyko. Pagrindinė medžiaga yra žemė, tačiau iš jos žmogus atsiranda todėl, kad Dievas į iš žemės dulkių padarytą kūną įkvepia savo alsavimą. Į pasaulį įžengia dieviškoji tikrovė. Pirmajame pasakojime apie sukūrimą, kurią apmąstėme anksčiau, pasakoma tas pat kitokiu, jau giliau apmąstytu įvaizdžiu. Jo formulė tokia: žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą (plg. 1, 26 ir t.). Žmoguje susiliečia dangus ir žemė. Dievas jame žengia į savo kūriniją; žmogaus santykis su Dievu tiesioginis. Jis yra Dievo pašauktas. Senosios Sandoros Dievo žodis skirtas kiekvienam pavieniui žmogui: „Pašaukiau tave vardu – tu esi mano.“ Dievas pažįsta ir myli kiekvieną žmogų. Kiekvienas yra Dievo paveikslas. Gilesnę ir didesnę žmonijos vienybę sudaro tai, jog mes visi, kiekvienas žmogus, vykdo *vieną* Dievo planą, kyla iš tos pačios Dievo kuriamosios idėjos. Todėl Biblijoje sakoma: kas kėsinasi į žmogų, kėsinasi į Dievo nuosavybę (*Pr 9, 5*). Žmogaus gyvybei tenka ypatinga Dievo apsauga, nes kiekvienas žmogus – varganas ar aukštai iškilęs, sergantis ir kenčiantis, nenaudingas ir svarbus, gimęs ar negimęs, neišgydomai pasiligojęs ar trykštantis gyvybinėmis jėgomis – kiekvienas nešiojasi Dievo alsavimą, kiekvienas yra Dievo paveikslas. Tai – giliausias žmogaus kilnumo nepažeistumo pagrindas, ir ant to galiausiai laikosi kiekviena civilizacija. Kai žmogus nebelaikomas esantis tokioje Dievo apsaugoje, nešiojantis savyje Dievo alsavimą, prasideda žmogaus traktavimo pagal jo naudingumo koeficientą svarstymai. Tada viršų paima žmogaus kilnumą trypianti barbarybė. Ir priešingai: pirmu atveju iškeliamas dvasinis ir dorovinis dėmuo.

Mūsų visų likimas priklauso nuo to, ar pavyks šį dorovinį žmogaus kilnumą apginti technikos ir visų jos galimybių pasaulyje. Čia glūdi savotiška techninės-gamtamokslinės epochos pagunda. Techninė ir gamtamokslinė nuostata pagimdė tam tikro pobūdžio tikrumą – būtent tokį, kokį galima patvirtinti eksperimentu ir matematinėmis formulėmis. Tai kažkiek išlaisvino žmogų iš baimės ir prietarų, suteikė jam tam tikros galios pasauliui valdyti. Tačiau dabar kyla

pagunda, protinga ir todėl rimta laikyti tik tai, kuo galima įsitikinti eksperimentuojant ir skaičiuojant. Vadinasi, visa, kas susiję su morale ir šventybe, nebeturi reikšmės. Tai priskiriama to, kas įveiktina, kas iracionalu, sričiai. Tačiau taip elgdami, etiką kildindami iš fizikos, kaip tik sunaikiname žmogaus savitumą ir jo nebeišlaisviname, bet griauiname. Būtina perprasti tai, ką dar gerai suvokė ir žinojo Kantas: egzistuoja dvi proto rūšys, jo žodžiais, teorinis protas ir praktinis protas, o mes ramiai galėtume pasakyti – fizikinis gamtamokslinis ir dorovinis religinis protas. Vien dėlto, kad dorovinis protas yra kitokio pobūdžio ir pažįstata kitaip negu matematinis, nevalia jo paskelbti grynu neprotu ir prietaru. Jis yra vienas, ir didesnysis, proto būdas, kuris vienintelis ir teislaiko gamtamoksliui bei technikos žmogiškąjį rangą bei neleidžia jiems griauti žmogaus. Kantas dar kalbėjo apie praktinio proto pirmenybę teorinio proto atžvilgiu, apie tai, kad dorovinis žmogaus protas, turėdamas moralinę laisvę, pažįstata didingesnę, gilesnę ir svarbiausią tikrovę. Mat ten, turėtume pridurti, yra panašumo į Dievą erdvė – tai, kas žmogui leidžia tapti daugiau negu „žeme“ (2).

Ženkime dar vieną žingsnį. Paveikslo esmė ką nors vaizduoti. Žvelgdamas į paveikslą, atpažįstu, pavyzdžiui, ten vaizduojamą žmogų arba kraštovaizdį ir t. t. Paveikslas kreipia į kitą, į tai, kas už jo. Paveikslo savitumas nėra tai, kas jis yra kaip toks, aliejus, drobė, rėmas ir t. t.; jo, kaip paveikslo, savitumas yra rodyti į ką nors, kas nėra jis pats. Tad ir panašumas į Dievą pirmučiausia reiškia, kad žmogus negali būti užsi-sklandęs savyje. Mėginamas tai daryti, jis šauna pro šalį. Panašumas į Dievą reiškia nukreiptumą. Tai – dinamika, žmogų pastūmėjanti visiškai Kito link. Taigi tai reiškia gebėjimą palaikyti santykį, žmogaus gebėjimą bendrauti su Dievu. Vadinasi, labiausiai žmogus jis būna tada, kai išžengia iš savęs, kai tampa gebantis ištarti Dievui „tu“. Taip, į klausimą, kas iš tiesų skiria žmogų nuo gyvūno, kuo jis yra visiškai kitoks, reikia atsakyti: žmogus yra būtybė, gebanti mąstyti Dievą; jis yra būtybė, galinti melstis. Jis labiausiai būna savimi tada, kai atranda santykį su savo Kūrėju. Todėl panašumas į Dievą taip pat reiškia, kad žmogus yra žodžio ir meilės būtybė, judėjimo kito link būtybė, kuriai skirta save kitam dovanoti ir tik deramai dovanojantis tikrai save susigrąžinti.

Jei vėlgi laikysimės pagrindinės taisyklės, kad Senąjį ir Naująjį Testamentą turime skaityti kartu, kad tik remiantis Naujuoju atsiskleidžia giliausia Senojo prasmė, tai Šventasis Raštas leis žengti dar vieną žingsnį. Naujajame Testamente Kristus vadinamas antruoju Adomu, paskutiniu Adomu ir Dievo atvaizdu (pvz., 1 Kor 15, 44–48; Kol 1, 15). Tai reiškia: tik Kristu-

mi iki galo atsakoma į klausimą, kas yra žmogus. Tik jame išryškėja giliausias šio sumanymo turinys. Jis yra galutinis žmogus, o kūrinių – tarsi jo link vedantis išankstinis apmatas. Tad galime sakyti, jog žmogus yra būtybė, galinti tapti Jėzaus Kristaus broliu. Jis yra kūrinių, galintis tapti viena su Kristumi ir per tai su Dievu. Tad tas kūrinių nukreiptumas į Kristų, judėjimas nuo pirmojo Adomo paskutiniojo link, reiškia, kad žmogus yra būtybė, kuri yra pakeliui, pereinamoji būtybė. Žmogus dar nėra jis pats, jis dar turi tapti paskutiniu. Čia jau pačioje kūrinių idėjoje prieš mūsų akis išnyra Velykų slėpinys, apmirusio kviečio grūdo slėpinys. Žmogus kartu su Kristumi turi tapti apmirusiu kviečio grūdu, kad tikrai galėtų prisikelti, tikrai būti pakeltas, tikrai būti pats savimi (plg. Jn 12, 24). Žmogus nesuvoktinas vien remiantis jo kilme ar izoliuota iškarpa, kurią vadiname dabartimi. Jis orientuotas į ateitį, tik ji iki galo parodo, kas jis yra (plg. 1 Jn 3, 2). Kitame žmoguje visada būtina išvelgti tą, su kuriuo kada nors dalysiuosi Dievo džiaugsmu. Turiu jį laikyti tuo, su kuriuo išvien esu pašauktas būti Kristaus Kūno nariu, su kuriuo kada nors sėdėsiu už Abraomo, Izaoko ir Jokūbo stalo, už Jėzaus Kristaus stalo kaip jo brolis ir kartu su juo Jėzaus Kristaus brolis, kaip Dievo vaikas.

3. Sukūrimas ir evoliucija

Taigi galima būtų pasakyti: visa tai gražu ir gerai. Tačiau ar to galiausiai nesugriovė gamtos mokslas apie žmogaus kilmę iš gyvūnų karalijos? Na, išvalgesni protai seniai suvokė, kad čia nėra jokio arba–arba. Negalime sakyti: evoliucija *arba* sukūrimas. Teisinga formulė turėtų būti tokia: sukūrimas *ir* evoliucija, mat abiem dalykais atsakoma į du skirtingus klausimus. Ką tik girdėtoje istorijoje apie žemės dirvą ir Dievo alsavimą juk neaiškinama, kaip atsiranda žmogus. Ten pasakojama, kas jis yra. Nusakomos jo giliausios ištakos, atskleidžiamas už to glūdintis sumanymas. Ir priešingai: evoliucijos teorija mėginama pažinti ir apibūdinti biologines sekas. Tačiau ja neįmanoma paaiškinti žmogaus „projekto“ kilmės, jo vidinių ištakų ir tikrosios esmės. Šiuo požiūriu turime du ne vienas kitą paneigiančius, bet papildančius klausimus.

Tačiau pasigilinkime išsamiau, nes ir čia mąstymo pažanga per paskutinius du dešimtmečius mums padeda naujaip suvokti vidinę sukūrimo ir evoliucijos, tikėjimo ir proto vienybę. Viena iš ypatingų XIX a. išvalgų buvo tai, kad vis labiau buvo suvokiamas visų daiktų istoriškumas, tai, kad jie padaryti. Suvokta, jog daiktai, kuriuos laikome nekintamais ir visada vienodais, yra ilgo tapsmo vaisius. Tai galioja ir žmogui, ir gamtai. Tapo akivaizdu, kad visata nėra kažkokia didelė dėžė, į kurią viskas buvo sustatyta gatava, bet

veikiau palygintina su gyvu, augančiu medžiu, pamažu vis aukščiau leidžiančiu šakas į viršų. Tokia bendra išvalga dažnai būdavo ir yra interpretuojama šiek tiek fantastiškai, tačiau sulig tyrimų pažanga vis labiau ryškėja, kaip ją reikėtų suprasti. Čia norėčiau pateikti kelias glaustas pastabas remdamasis Jacques'u Monod, kuris kaip aukšto rango mokslininkas ir ryžtingas kovotojas su bet koku tikėjimu sukūrimu laikytinas patikimu liudytoju (3).

Pirmiausia man atrodo svarbūs jo aikštėn iškelti du svarbūs principinio pobūdžio patikslinimai. Pirmasis: tikrovėje egzistuoja ne tik būtinybė. Neįmanoma, kaip troško Laplace'as ir mėgino išsamprotauti Hegelis, visko pasaulyje su absoliučia būtinybe išvesti vieną po kito ir vieną iš kito. Nėra formulės, iš kurios visa kita neišvengiamai išplauktų. Pasaulyje, pasak Monod, egzistuoja ne tik būtinybė, bet ir atsitiktinumas. Kaip krikščionys turėtų žengti laipteliu aukščiau ir pasakyti: egzistuoja laisvė. Tačiau grįžkime prie Monod. Jis nurodo, jog pirmiausia yra du dalykai, kurie nebūtinai turėjo būti: jie galėjo, bet neturėjo būti. Vienas iš jų yra gyvybė. Kaip ir fizikiniai dėsniai, ji galėjo atsirasti, bet nebūtinai turėjo. Jis dar priduria: jos atsiradimas menkai tikėtinas, tačiau tai įvyko. Matematinė tikimybė buvo kone lygi nuliui, todėl galima tarti, kad šis itin menkai tikėtinas gyvybės atsiradimo įvykis nutiko tik vieną kartą mūsų žemėje (4).

Antras dalykas, kuris galėjo, bet nebūtinai turėjo būti, yra slėpiningoji būtybė – žmogus. Jis irgi toks netikėtinas, kad Monod kaip gamtos mokslininkas konstatuoja: esant tokiam menkam tikimybės laipsniui, veikiausiai tai galėjo atsitikti tik vieną kartą, kad tokia būtybė atsirado. Jo teigimu, mes – atsitiktinumas. Loterijoje ištraukėme laimingą bilietą ir turime jaustis kaip tas, kuris netikėtai laimėjo milijardą (5). Savo ateistine kalba jis iš naujo išreiškia, ką tikėjimas amžiais vadino žmogaus „kontingencija“ ir kas tikėjimui buvo virtę malda: manęs neturėjo būti, bet aš esu, ir tu, o Dieve, manęs panorėjai. Monod Dievo valią tik pamaino mus pagimdžiusiu atsitiktinumu, loterija. Jei tai tiesa, būtų labai abejotina, ar tikrai galima teigti, kad ištraukėme laimingą bilietą. Vienas taksistas per pokalbį su manimi neseniai atkreipė dėmesį, jog vis daugiau jaunų žmonių sako: „Manęs neklausė, ar noriu gimti.“ O vienas mokytojas pareiškė, jog norėjęs paskatinti vaiką būti dėkingesnį savo tėvams žodžiais: „Tu turi būti jiems dėkingas už gyvybę!“ Tačiau vaikas atsakė: „Už tai nejaučiu jokio dėkingumo.“ Buvimo žmogumi jis nelaukė laimingu loterijos bilietu. Ir iš tiesų, jei į niekio jūrą mus yra įmetęs tik atsitiktinumas, yra pakankamai pagrindo veikiau laikyti tai nelaimingu loterijos bilietu. Tikrai žinodami, kad nėra aklo loterijos žaidimo, kad

esame ne atsitiktinumas, bet atsiradę iš laisvės ir meilės, galime mes, nebūtinieji, už tą laisvę dėkoti ir, kupini dėkingumo, žinoti, jog būti žmogumi yra dovana.

Pereikime dabar tiesiai prie evoliucijos ir jos mechanizmų klausimo. Mikrobiologija ir biochemija čia atnešė revoliucinių išvalgų. Jos vis giliau skverbiasi į giliausią gyvybės slėpinį, stengiasi iššifruoti jo slaptą kalbą ir suvokti, kas iš tikrųjų yra gyvybė. Sykiu jos išvelgė, kad organizmą daugeliu atžvilgių galima lyginti su mašina. Juos abu vienija tai, kad jie įgyvendina projektą, apgalvotą ir protinę, nuoseklų ir logišką planą. Jų veikimas remiasi tiksliai apgalvota ir todėl suprantama konstrukcija. Tačiau greta tokios bendrybės yra ir skirtumų. Pirmasis, dar gana nesvarbus, apibūdinamas taip: organizmo projektas yra nepalyginamai protingesnis ir drąsesnis negu įmantriausios mašinos. Palyginti su organizmu, šios sukonstruotos ir sumanytos prastai. Antrasis skirtumas gilesnis: organizmas varo save pats, iš vidaus, ne taip, kaip mašinos, kurias kažkas turi valdyti iš išorės. Galiausiai trečiasis skirtumas: organizmas pajėgia pats save atgaminti, jis gali pats save atnaujinti ir perduoti. Kitaip tariant, geba daugintis, per tai vėl atsirandant tokiai gyvai, darniai visumai (6).

Čia dabar aikštėn iškyla šis tas netikėta ir svarbu, tai, ką Monod vadina pasaulio platoniškąja puse. Tai reiškia: egzistuoja ne tik tapsmas, kai viskas nuolatos mainosi, egzistuoja ir tai, kas pastovu, nenykstančios idėjos, peršviečiančios tikrovę ir esančios jos nuolatiniais pagrindiniais principais. Egzistuoja pastovumas, kuris yra toks, kad kiekvienas organizmas vėl griežtai perteikia savo modelį, planą. Kiekvienas organizmas yra – kaip teigia Monod – suręstas konservatyviai. Daugindamasis jis tiksliai save atgamina. Atsižvelgdamas į tai, Monod formuluoja: šiuolaikinei biologijai gyvųjų būtybių būdinga savybė yra ne evoliucija, bet kaip tik tai, kad jos nekinančios: jos perteikia save toliau; jų planas išlieka (7).

Vis dėlto evoliucijos galimybę Monod išvelgia konstatuodamas, kad perteikiant planą gali pasitaikyti klaidų. Kadangi gamta yra konservatyvi, klaida, jeigu ji pasitaiko, irgi atkartojama. Tokios klaidos gali sumuotis, ir iš tokios klaidų sumos – rasti naują gyvybę. Dabar iš to daroma gluminanti išvada: taip atsirado visas gyvybės pasaulis, taip atsirado žmogus. Mes esame atsitiktinių klaidų vaisius (8).

Ką apie tokį atsakymą galėtume pasakyti? Išaiškinti, kurių veiksmų veikiamas toliau konkrečiai auga gyvybės medis ir leidžia naujas šakas, yra gamtamokslis užduotis. Tai nėra tikėjimo klausimas. Tačiau galime ir turime turėti drąsos pareikšti: didieji gyvybės planai yra ne atsitiktinumo ir klaidos vaisius. Jie nėra nė vaisiai atrankos,

kuriai priskiriami dieviškieji predikatai, kurie čia absurdiški ir nemoksliški, šiuolaikinis mitas. Didieji gyvybės planai kreipia į kūrybingąjį protą, rodo mums – šiandien šviesiau ir akivaizdžiau negu kada nors anksčiau – Dvasią Kūrėją. Tad, kupini naujo tikrumo ir džiaugsmo, šiandien galime pasakyti: taip, žmogus yra Dievo sumanymas. Tik Dvasia Kūrėjas buvo pakankamai galinga, didi ir drąsi tai sumanyti. Žmogus yra ne klaida, bet panorėtasis, meilės vaisius. Savyje, drąsiame projekte, koks yra, jis gali atrasti Dvasios Kūrėjo kalbą – Dvasios, kalbančios jam ir skatinančios jį ištarti: taip, Tėve, tu manęs norėjai.

Romos kareiviai, Jėzų nuplakdinę, apvainikavę erškėčiais ir pajuokiamai apsiautę skraiste, nuvedė atgal pas Pilotą. Šį įdiržusį kareivį sutryptas, sudaužytas žmogus aiškiai sukrėtė. Ieškodamas užuojautos, jis išvedė jį laukan prieš minią ir pasakė: *Idu ho anthropos! Ecce homo* – trumpai sakant: „Štai žmogus!“, tačiau tiksliau verčiant iš graikų kalbos turėtų būti: „Štai, būtent toks yra žmogus!“ Pilotas kalbėjo kaip cinikas, norėjęs pasakyti: aukštiname buvimą žmogumi, taigi pasižiūrėkite, štai jis, tas kirminas – toks yra žmogus. Tačiau evangelistas Jonas ciniko žodžiuose išvelgė pranašiškus žodžius ir todėl juos perteikė krikščionijai. Jis nori pasakyti – Pilotas teisus: štai, toks yra žmogus! Iš jo, Jėzaus Kristaus, galime pamatyti, kas yra žmogus, Dievo sumanymas, ir kaip su juo elgiamės. Nukankintas Jėzus mums rodo, koks žiaurus, žemas, niekingas gali būti žmogus. Jame atsispindi žmogaus neapykantos ir nuodėmės istorija. Tačiau jis ir jo dėl mūsų kenčianti meilė dar labiau rodo Dievo atsakymą: taip, toks yra žmogus, kuris, nors ir dulkė, Dievo yra mylimas, mylimas taip, kad Jis paskui jį nuseka į didžiausią mirties vargą. Net labiausiai pažemintas jis lieka Dievo pašauktasis, Jėzaus Kristaus brolis ir pakviestas dalyvauti Dievo amžinojoje meilėje. Į klausimą, kas yra žmogus, atsakoma sekant paskui Jėzų Kristų. Kasdien sekdami jo pėdomis, kupini meilės ir kančios kantrybės, kartu su juo galime patirti, kas yra žmogus, ir išmokti žmogumi būti.

Tad <...> žvelkime į tą, kuri prieš mus pastato Pilotas, Bažnyčia. *Jis* yra žmogus. Prašykime jo, kad jis mus išmokytų tapti ir būti tikrais žmonėmis. Amen.

Nuorodos

- (1) Toliau plėtojamos mintys, išsamiai pateiktos mano straipsnyje *Fraternité*, in: *Dict. De spiritualité* V, 1141–1167.
- (2) Plg. M. Kriele. *Befreiung und politische Aufklärung*. Freiburg 1980, pirmiausia 72–107.
- (3) Žinau, kad po Monod knygos debatai ne tik plėtojosi toliau, bet ir šia tema tiesiog pasipylė gausybė įvairiausių pakraipos publikacijų su naujomis išvalgomis ir naujomis teorinėmis

pozicijomis. Apsiribodamas vien žinomiausiomis Vokietijoje, norėčiau paminėti: M. Eigen, R. Winkler. *Das Spiel*. München ³1990; R. Riedl. *Strategie der Genesis*. München ³1986; R. Riedl. *Biologie der Erkenntnis*. Berlin ³1981; be to: R. Spaemann, R. Löw (Hg.). *Evolutionslehre und menschliches Selbstverständnis*. Civitas Resultate Bd. 6, 1985. Pamoksluose, žinoma, buvo neįmanoma išsamiai gilintis į mokslines diskusijas ir teko apsiriboti pagrindinių problemos linijų bei ribos ir santykio tarp atskirų metodų bei mokslų išryškiniu. Tačiau Monod veikalas, mano akimis, argumentacijos tikslumu bei aiškumu teikia geriausią išeities tašką. Nė viena iš vėlesnių publikacijų jam nepilygo metodiniu griežtumu kaip tik kalbant apie empirikos ir filosofijos santykį.

(4) Plg. Monod, *op. cit.*, 52 ir t.; 128 ir t.

(5) Ten pat, 129: „Šiuolaikinis gamtamokslis nepažįsta būtino išankstinio nuskirtumo... Tai (žmogaus atsiradimas) yra dar vienas vienkartinis įvykis, jau vien todėl turintis apsaugoti mus nuo bet kurio vienpusiško antropocentrizmo. Jei jis yra toks nepakartojamas ir vienkartinis, kaip ir gyvybės pasirodymas, tai todėl, kad iki jo atsiradimo buvo lygiai toks pat netikėtinas. Žmogaus savyje nenešiojo nei Visata, nei biosfera. Loterijos žaidime tiesiog iškrito laimingas bilietas.“

(6) Monod. *Op. cit.*, 23–37.

(7) Ten pat, 99: „Mano kartos biologams teko dalia visoje biosferoje atskleisti tam tikrą ląstelių chemijos tapatybę. Tas buvo aišku nuo 1950 m., ir kiekviena nauja publikacija tai patvirtindavo. Didžiausių platonikų viltis su kaupu išsipildė.“ 104 ir t.: „Tad visa sistema yra visiškai konservatyvi, griežtai uždara ir absoliučiai negebanti pasimokyti iš išorinio pasaulio... Ji iš pagrindų dekartiška, o ne hegeliška...“

(8) Monod. *Op. cit.*, 105 ir t. Apibendrinamai p. 110: „Kai kurie iškilūs protai dar ir šiandien atrodo negali pripažinti ar bent suvokti, kad visą gyvosios gamtos koncertą iš trikdančio triukšmo galėjo pagimdyti vien atranka.“ Būtų nesunku parodyti, kad Eigeno žaidimo teorijos, mėginančios atsitiktinumui priskirti savitą logiką, iš tikrųjų nepateikia naujų veiksmų ir šiuo požiūriu Monod tvirtinimus veikia aptemdo negu pagilina ar papildo.

Airijos vyskupo atsiprašymas

(KAP, KAI) Gruodžio 9 d. paskelbtas Airijos Vyskupų konferencijos plenarinio susirinkimo komunikatas, kuriame reiškiamas apgailėstas dėl dvasininkijos seksualinių piktnaudžiavimų, taip pat prašoma atleisti dėl įvykdytų nusikaltimų ir Dublino arkivyskupijos bandymų juos nuslėpti. Atsiprašoma piktnaudžiavimo aukų, jų šeimų, taip pat visų žmonių, papiktintų nedoro Bažnyčios tarnautojų elgesio. Vyskupų

susirinkime buvo aptartas Airijos Teisingumo ministerijos lapkričio 26 d. raportas dėl Dublino arkivyskupijos dvasininkų piktnaudžiavimo. Komunikate rašoma: „Esame giliai sukręsti dėl raporte aprašyto piktnaudžiavimo masto ir asmenų, leidusių jiems įvykti, demoralizacijos.“ Vyskupai nuolankiai prašo atleidimo dėl to, kad noras išvengti skandalo ir rūpinimasis Bažnyčios žmonių reputacija nusvėrė rūpinimąsi vaikų saugumu ir gėriu. Hierarchai konstatuoja, kad Teisingumo ministerijos raportas verčia apsvarstyti daugelį svarbių klausimų dėl Airijos Bažnyčios, Vyskupų konferencijos veiklos, taip pat veiksmingesnio pasauliečių angažavimosi Bažnyčios gyvenime. Airijos vyskupai taip pat pastebi, kad Bažnyčioje vis dar pasitaiko vidinio pasipriešinimo, vengiant atskleisti piktnaudžiavimus. Pasak vyskupų, blogio negalima slėpti, o visi episkopato pareiškimai turi pasižymėti gailėstingumu, tiesiakalbiškumu, nuoseklumu ir skaidrumu.

Gruodžio 11 d. Airijos primas kardinolas Seanas Brady ir Airijos vyskupų konferencijos pirmininkas Dublino arkivyskupas Diarmuidas Martinas Vatikane susitiko su popiežiumi ir informavo apie skausmingą padėtį Airijos Bažnyčioje, paskelbus Murphy komisijos raportą. 2006 m. sudaryta teisėjos Yvonne Murphy vadovaujama trijų asmenų komisija tyrė, kaip Dublino arkivyskupija traktavo dvasininkų seksualinio piktnaudžiavimo atvejus. 2009 m. liepos mėnesį šis raportas buvo įteiktas teisingumo ministru. Pasak raporto, 1975–2004 m. seksualinio piktnaudžiavimo veikloje dalyvavo 46 kunigai, o Dublino arkivyskupija iki pat paskutinio amžiaus dešimtmečio rūpinosi viską nuslėpti ir išvengti skandalų. Dublino arkivyskupijoje minima 400–450 piktnaudžiavimo aukų. Situacija pagerėjo nuo 1996 m.

Raportą rengusi komisija išreiškė pasitenkinimą dėl Bažnyčios įvestų veiksmingų vaikų apsaugos struktūrų bei procedūrų, policijai perduodant informaciją apie seksualinio piktnaudžiavimo atvejus nepilnamečių atžvilgiu.

Žinia migrantų dienos proga

(KAP, KAI) Lapkričio 27 d. buvo pristatyta Benedikto XVI žinia pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga, minėsima sausio 17 d. Popiežiaus žinioje apgailestaujama dėl dramatiškos vaikų, kurie be šeimos turi gyventi svetimose šalyse, padėties. Benediktas XVI ypač ragina atkreipti dėmesį į nepilnamečius, siekiančius politinio prieglobsčio. Pasak statistikos, jų nuolat daugėja. Popiežius ragina imtis koordinuotų veiksmų, siekiant apsaugoti jaunimą, laikantis JT vaiko teisių konvencijos. Pristatydamas dokumentą Popiežiškosios migrantų sielovados pirmininkas arkivyskupas Antonio Maria Veglio reikalavo siekti geresnės atvykėlių vaikų integracijos, garantuojant mokyklinį ugdymą ir galimybę įsitraukti į darbo rinką. Arkivyskupas sakė, kad jauni imigrantai patiria didžiulį psichinį spaudimą ir, bijodami nuvilti tėvynėje likusias šeimas, linkę imtis neteisėtus veiklos. Nelegalus statusas imigrantus daro dar labiau pažeidžiamus.

Popiežiškosios migrantų sielovados tarybos sekretorius arkivyskupas Agostino Marchetto apgailestavo dėl paplitusių prietarų apie migrantus ir pabėgėlius. Pasak jo, ypač tėvai ir auklėtojai turi kovoti su rasizmu ir priešišku užsieniečiams. Arkivyskupas taip pat ragino pašalinti nereikalingas kliūtis suteikiant pilietybę. Pasak jo, užsieniečiai, dirbantys juos priimančioje šalyje, mokantys mokėčius, leidžiantys vaikus į mokyklą ir kalbantys šalies kalba, turėtų be problemų gauti šalies pilietybę.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“